

Terézváros

KNER A.

Képzelnék el várfalakat mai Belvárosunk körül. Előttünk áll a régi Pest vára, amely azonban a XVIII. században mindegyre vesztette hadászati jelentőségét. Amilyen arányban omladoztak a falak, olyan arányban folyt a település a város határára. A városi törzslakosság Mária Terézia hosszú uralkodása idején, még inkább II. József konjunkturális idejében — tudvalevőleg ő tette igazi fővárossá a kettős várost — igyekezett egy kis földet szerezni akár a budai, akár a pesti oldalon. Egy kis budai szőlő inkább csak aféle uri passziószámba ment. Nem nagy ára volt a bornak, viszont jól esett kijárni a szőlőbe, még inkább vígan leszüretelni; aztán meg egész éven át inni a magáét. Aki azonban jobban szerette a garast gyűjteni, az inkább a pesti határban alapított magának egy kis majorot. Az ilyen közelebb is volt, a Dunát sem kellett nézegetni, mikor fagy be a háta; a gazda szeme is jobban hizlalhatta itt a marhát; ami pedig a szőlőt illeti, megtermett az a homokon is.

A XVIII. század végének fejlődő Pestje tényleg azt a képet mutatja, hogy részben a törzslakosok, részben az új települők kezdik körülvenni a várost majorokkal, szerény lakóházakkal, sőt ipari üzemekkel. Látni fogunk valóságos ipartelepeket, nemcsak kocsmákat és vendégladókát melyeknek ugyancsak bővében volt a város határa. Nemcsak azért, mert a maga borát minden polgár italmérési engedély nélkül szabadon mérhette, hanem azért is, mert azt a rengeteg vásárost, aki a pesti vásárookra tódult, valahol el kellett helyezni.

Ez a berendezkedés Dunától Dunáig húzódott, közel azonban sem fűnt, sem lent nem merészkedtek a folyóhoz, amelynek árvízhajlamosság dolgában ugyancsak rossz volt a híre. Ez volt az oka, hogy északon a Lipótvárost, amely rendkívül terméketlen — részben homokos, részben mocsaras — területen épült, hatósági rendezés tudta csak létrehozni; de a hasonló okból az egyébként is elhanyagolt Ferencváros késedelmeskedett.

A Lipótvárost a hatósági gyámokodás hirtelenben meglette városnak. Szabatos nyelven tehát lehetett beszélni Óvárosról (Városról, Belvárosról) és Újvárosról (Lipótvárosról). Minden egyéb településnek kezdetben csak az elővárosok, külvárosok (die Vorstädte) elnevezés dukált ki. Ezek között két, fejlődésre kétségkívül legfűgőbb a városba vezető Országut (Váci-ut) baloldalán fekvő városrész volt, amelynek lakosai 1777-ben már templomot építettek, tervezték s amelyet — jelküket a dicsőségesen országgló Mária Terézia királynő felé fordítván — Szent Terézről nevezték el. Így lett e városrésznek is Terézia-külváros a neve. Terjedt pedig a váci országutól egészen a kerepesi országutig mindaddig, amíg — apáink idejében — az Erzsébetvárost róla le nem szakasztották.

A legtarkább városrész. A majorok kora.

A Terézváros kétségkívül Budapestnek legtarkább multu része. Még a XVIII—XIX. század fordulóján virágzó majorok valóságos agrárius jellegét kölcsönöznék neki. A népesség gyarapodásával ez a jelleg egyszerűen átcsap a másik végletbe. A Terézváros ipar, kereskedelem, legfőképp pedig közúti forgalom dolgában versenytársa lesz a Belvárosnak. Népesedés dolgában egyes utcái tulzsufoltak lesznek. Joggal bélyegzethetők egészségtelennek, ha viszont nem tolna szemünk elé a Városliget mind varázsosabb képe. Véleményünk tehát ismét jobbra fordul, hiszen a Terézváros az, amely egész Budapestet a Ligethez juttatja. De hogyan! Kiáltunk fel és elmogorvadásunk! Addig, amíg valaki kijut a ligetbe, egy-két, kocskerek átágazol rajta (szerencse, hogy az időben a bacillusokra még nem tudtak panaszkodni). És milyen vidéken kell keresztül hatolni! — Hát ez így is volt, csak hogy a történet mégis a Terézváros diadalával végződik, mert itt produkálta a székesfőváros fejlődése legmonumentálisabb utvonala: Az Andrássy-ut. — Az Andrássy-ut porból levegőt, szennyből egészséget, nyomorból eleganciát és szemétdől művészetet varázsolt elő. Van-e még egy budapesti városrésznek ilyen tarka és érdekes története!

Még azok az eladási és bérleti hirdetések is, amelyek 1800 körül a pesti német ujságba kerültek, tágas polgári portákról tesznek tanúságot. Kut, istálló, kocsiszín, kert, gyümölcsös, szőlő, tekepálya található e tágas telken, amelyek közül a Skopek-féle — nyilván azonos a későbbi Kemnitzer-félével — még külön tóval is díszkedhetik. 1803-ban jelent meg Ráth Pál orvosdoktornak pesti címkönyve, amely a Terézváros utcáit is felsorolja,

Ime a lista: Kerepescher-Strasse, Gärtner-, Akazien-, Neue-, Sommer-, Nussbaum-Gasse, Seiten-Landstrasse, Königs-, Lerchenfeld-, Fabriken-Gasse, Neue-Welt-Gässel, Feld-, Schiffmanns-, Blaue-Hahn-, Zwei-Mohren-, Ellenbogen-, Maurer-, Rettig-, Alte-, Neue-, Zwei-Herzen-Gasse.

Nomen est omen, szokták a régiek mondani, ami annyit jelent, hogy a névből a lényegre is következtethetünk. Ha ezen a nyomon indulunk el, a Terézia külvárost alig mondhatnók másnak, mint valami föld- és kertműves népség településének. Ez a huszonnégy utca-név nagyobbik fele nyárról, mezőről, pacsirtáról, diófáról, akácáról beszél; ahol foglalkozásokról nevez el utcát, ott is

765 kommoráns zsidót számlálnak össze. Ezt az ezerfőnyi zsidóságot már nem lehetett kitoloncoltatni.

Most a zsidóság elhelyezkedése dolgában indult meg a harc. A város u. i. a ghettó-szerű elhelyezkedést kívánta, még pedig a Terézvárosban, a zsidók ellenben ezt sérelmesnek vélték. A város később csak azt kívánta, hogy a helytartótanács legalább a Lipótvárosban és a Belvárosban ne engedje meg a zsidók letelepülését. Éveken át folyt efelett az iratváltás, amíg végül (1815) a polgárság lmondott arról, hogy a zsidókat helyhez kösse. Viszont a zsidóság a valóságban mégis csak együttmaradt. Nem éppen a Lipótvárosban, ahol ugyan már 1804-ben 6 zsidócsalád lakott — ide azonban

Ez az adat tehát a második helyen mutatja a Terézvárost, amelyet csupán a Józsefváros előz meg. A Józsefváros azonban a következő években is vidékies jellegű maradt, míg a Terézváros nyugateurópai értelemben mutatta egy nagyforgalmu külváros képét. Ami egy negyedszázad mulva a házak (háztelek, házhelyek) számát illeti, Dorffinger 1827. évi összeállítása szerint a Belvárosnak 696, a Lipótvárosnak 425, a Józsefvárosnak 1254, a Ferencvárosnak 624, a Terézvárosnak 1306.

A Terézváros tehát ezidőben már legnagyobb része a városnak. Mielőtt a fejlődés okait és részleteit megbeszelnék, az egykoru Dorffinger által összeállított hivatalos lista alapján szaladjunk végig azokon a terézvárosi háztulajdonosokon, akiknek neve manap is alkalmas arra, hogy emléket keltsen fel bennünk vagy a jelenhez való vonatkozást juttasson eszünkbe. Ime a kivonatos névsor:

Huszár József, Csák József, Rakovskij Anna, Jankovits József és Miklós, Komjáthy József, Csintalan Ignác, Temesváry György, Gundl Ferenc, Hacker József, Schilling Félix, Phaisz András, Tschögel Gáspár, Weninger Tamás, Kernstock Ferenc, Lányi József, Komlósi Antal, Dolleschall Tamás, Groszinger Ferenc, Pisztori István, Lustig András, Boráros János, Mesterházy József, Huszák Ferenc, Almásy István, Wurm József, Windisch Lőrinc, Baumgartner Dávid, Rauchbauer Mátyás, Günther Ferenc, Maddits Ferenc, Feszl György, Morlin Imre, Zimmer Károly, Reichl Teréz, Krausz Jakab, Muslay Károly, Glosz Ádám, Ullmann János, Perlaky István, Laby Imre, Zarka János, Kresz József, Sebastian József, Eckhardt Anna, Stettner Mátyás, Eötvös János, Pauer Mátyás, Huszka József, Hickade Antal, Dunaiszky Lőrinc, Birly Flórián, Rombach Sebestyén, Jakabffy Gergely, Áldásy Ignác, Stadler Katalin, Hild János, Lazarus Mátyásné, Lukovits Erzsébet, Rupp Károly, Kubinyi Miklós, Frühwirt József, Liedemann Sámuel, Heinrich Alajos, Hampel Mihály, Lackner Alajos, Légrády László, Petrik János, Lustig András, Spiegel György, Jaranek Mátyás, Gärtner Antal, Pollák Mihály, Szantner Mihály, Strobl Mihály, Riegler András, Rottenbiller Fülöp, Csizsár Ferenc, Bosányi János, Agarosta György, Pósfay Pál, Zibulka Alajos, Vogel Sebestyén, Gyertyánffy György, Ullarik György.

E kivonatos névjegyzékből is látható, hogy a Terézváros — bár többségben voltak benne a zsidók — nem volt zsidó kézben. Zsidók ez időben még csak kivételesen szerezhettek házhelyet is. Kétségtelen azonban, hogy a Terézváros kereskedelmi forgalmát ők tették páratlanul élénk. Részbe volt ebben a napoleoni háboruk konjunkturális idejének is, amikor Bécs színe-java Pest-Budára menekült. A háboru utáni rövid pangást újabb kereskedelmi lendület váltotta fel. Most látszott csak igazán, milyen szerencsésen választotta meg az új kereskedő- és iparosostály telepedése helyét.

A régi Pest legforgalmasabb utvonala a Király-utca.

Volt a régi Magyarországnak egy mérhetetlen fontos közgazdasági intézménye: a Pest-Budával, Keletet Nyugattal összekötő hajóhid. Ez a hajóhid eredetileg a jelenlegi Türr István-utca (Kishid-utca) vonalában volt. Amikor Pest terjeszkedni kezdett, semmi szükség sem volt, hogy a hid a delt falakon belül érje a várost. Így került egy vonalba az óriási forgalmu hid a Nagy-Hid-utcával — jelenleg Deák Ferenc-utcával —, amely tompaszög alakban a Terézváros főúterében, a Király-utcában kapott természetes folytatást.

Joggal állapíthatjuk meg az óriási különbséget mai utcai forgalmunk és a világháboru előtti közt. A napoleoni idő hasonló cenzurát vont a régi — autótól mentes — Pest forgalmában. A XVIII. század embere, aki még csak a Belvárosra szorítkozó Pest forgalmát ismerte, elbámult volna azon a nagyarányu forgalmal, amelyet a Király- és Hid-utcákból és a hajóhidból összeállított ez a mai fogalmunk szerint is monumentális utvonali bonyolított le. A topográfiai viszonyok maguk adták meg ezt a lehetőséget, amelyet a későbbi városrendezés az Andrássy-utban igyekezett megismételni. Városművészeti és városégszégügyi szempontból ez sikerült is, forgalomlebonyolítás szempontból azonban: nem. Pestnek — még a mai Rákóczi-utat is beleszámitva — sohasem lesz olyan domináns forgalmas utja, amilyen a Király-utca a XIX. század közbülső ötven esztendejében volt.

Járjuk be ezt a nevezetes utcát. Kezdjük a városi végén.

A Belváros északkeleti oldalával szemben

Az Andrássy-ut, amikor még lovasut járt.

legelőbb a kertész jut eszébe, aztán a hajós és kőműves. A többi nevek fogadó- és kocsmanevek, avagy minden ötlet nélkül adott elnevezések, amilyen pl. a két példányban is előforduló Uj-utca. Szóval ebből az utcalajstromból távolról sem lehet arra következtetni, hogy Pest-Buda és Óbuda rokonvárosok egész határában itt, a Terézvárosban van a legnagyobb társadalmi forrongás.

Hogy ezt megérthessük, foglalkoznunk kell a száz-százötven év előtti zsidókérdéssel.

A zsidóság és a Terézváros.

A régi Pest Mária Terézia uralkodásának végéig katolikus város volt. Nemcsak zsidók, de protestánsok sem nyerhettek polgárjogot. A tulnyomóan német anyanyelvű kereskedő- és iparos-polgárság veszedelmet látott a zsidó település. Errefelé húzódtak, amikor II. József császár 1783. évi március 31-i rendeletével megengedte nekik, hogy — engedély- és türelmi-taksa ellenében — állandóan megtelepedhessenek a városban.

1799 decemberében már 310 megtűrt és

inkább az előkelőbbek, gazdagabbak, a beolvadásra és kikeresztelkedésre inkább hajlók költöztek —, mint inkább a Terézvárosban, amely az időben az Erzsébetvárost is magában foglalta. A Három-Dob-utca volt a főmegtelepedési vonaluk s annak közelében erős várak a manap is létező óriási méretű Orczy-ház.

Ha mai távlatból nézzük ezt a harcot, ez inkább csak elvi harc volt. A zsidóság amugy sem tudott volna elhelyezkedni a zsufolt Belvárosban, sem a kis kiterjedésű, ijeszítően modern Lipótvárosban. Ezzel szemben a városrészhez szinte hozzátapadó Terézváros, amely nagy kiterjedésével szinte végnélküli való lehetőségeket látszott nyújtani, pompásan megfelelt céljainak. Izgó-mozgó emberek lévén, már magukban is nagy belső forgalmat hoztak létre, amelyhez — a Terézváros szerencsés topográfiai fekvése következtében — csakhamar jelentős külső forgalom is járult.

A Terézváros száz év előtt a legnagyobb tétogatú és leglakottabb városrésze Budapestnek.

Ráth Pál dr. 1803-ban megjelent címkönyve szerint a pesti Belvárosnak 57 utcája van és 645 háza, a Lipótvárosnak 15 utcája és 208 háza, a Józsefvárosnak 26 utcája és 969 háza, a Ferencvárosnak 3 utcája és 247 háza, a Terézvárosnak 28 utcája és 840 háza.

ALAPITVA 1896
BRUCK J. HENRIK
 FÉMBUTOR- ÉS GYERMEKKOCSI GYÁRA
 MARS-
 GYERMEKKOCSI
 GÖLYÖSCSAPÁGY-
 GYAL VILÁGHÍRŰ
 MINTARAKTÁR:
 VI. ANDRÁSSY-UT 38

épült az Orczy-család nagy bérpalotája, amely mai napig látható. Ormótlanságában ma már nem dísz a fővárosnak, méreteivel azonban a mai környezetben sincs oka szégyenkeznie. A maga korában érthető, hogy a város egyik nevezetese volt. Ennek megfelelően Köslér J. K. szerkesztő 1809-ben *Prachtgebäude*-nek nevezi ezt a *Zum König von Engelland* címzetű házat. Ugyanő elmondja, hogy mi minden található benne: 4 udvarban 48 lakás, 142 szobával és megfelelő számú konyhával, 7 zsinagóga, 37 boltozott vásári raktárhely, több

ALAPITVA 1870
OSWALD RÓBERT
 VÁSZON, ASZTALNEMŰEK
 MENYASSZONYI KELENGYÉK
 BUDAPEST VI
 NAGYMEZŐ-UTCA 23
 TELEFON: T. 111-42

kocsma, gyógyszertár, mézszársék, ezer akós pince, kávéház... Az *Orczy-kávéház* is megvan mai napiglan, élő valóságban, szünetes számos jóízű adomában, amikor is az *Acziches-Kaféhaus*-nak kell kiejteni. Ez mindenestre kisebb kopás, mint amilyen maga a *König von Engelland* elnevezés ment át. Ez teljesen lekopott a házról; a *König* azonban az utca nevében maradt meg: *König-gasse*, *Király-utca*.

Ez a hosszú utvonat, amely egymást hajszoló kocsiktól, csetlő-botló gyalogjáróktól,

ALAPITVA 1875
FENYŐ LIPÓT ÉS FIA
 LAKÁSBERENDEZÉSI VÁLLALAT
 EBÉDLŐ-HÁLÓ-
 ÉS URISZOBÁK
 BUDAPEST VI,
 ANDRÁSSY-UT 5 TEL. 239-07

árujukat az utcán is kínáló árusoktól volt tömött, illatos és hangos, elején és végén — csodálatosképpen — *Pest egészségforrásaihoz* vezetett. Az egyik végén volt ugyanis a hajóhid, a régi Pestnek ez a különleges sáthelye, a másik végén pedig a *Városliget* terézi városi településnek ebben is szerencséje volt. A célszerűségi szempontok közt ugyanis, amelyek a lakosságot odavonzották, a *Városliget* nem szerepelt. Ezt számba nem vették, ráadásul kapták. Később derült ki, miféle nagyszerű ráadás ez. A *Városliget* ugyanis

Alapítva 1850
Frankl Jakab
 Tulajd. Zweingenthal Zsigmond — papírnagykereskedés
 Budapest, VI, Király-utca 12

szükségszerűen a *Terézváros*on hajtotta át Pestnek mindmennyi lakosát, aki egy kis friss levegőt akart szívni, természetet akart látni.

Nem ment ez küzdelem nélkül. Ha a liget abban az arányban fejlődött volna, amelyben a Király-utca forgalma növekedett, ez még elviselhető lett volna. Ez esetben a liget talán hamarabb kiereszkolt volna magának még egy beléje vezető utat. Csak hogy kertművészet és növényi vegetáció sokkal csendesebb tempóban halad, mint az üzleti élet. Így

Alapított 1895
Rosenberg Adolf
 vászon- és
 szőnyegárak
 Budapest, VI, Király- u. 32
 Kazár-utca 2. Saroküzlet

esett, hogy a Király-utca forgalma és üzleti élete oly abnormissá növekedett, hogy Budapest életszükségletévé vált e forgalom zsilipjeinek megnyitása s az emberáradatnak másfelé való elvezetése. Ez történt meg az *Andrássy-ut létrehozásával*.

Hallgassunk meg néhány sort abból a leírásból, amelyet *Hevesi Lajos* — a kiváló esztétikus, aki egyébként a *lengyel királynak* ismeri utcánkat — ad a hetvenes évekbeli egyeduralma tetején álló Király-utcaról.

Alapítva 1905
Klein és Kranz
 szállítmányozók
 Budapest, VI, Gróf Zichy Jenő-u. 10

ALAPITVA
 1912
**FEHÉRNEMŰEK
 NYAKKENDŐK
 URIDIVAT-
 KÜLÖNLEGESSÉGEK**
 LEGELŐNYÖSEBEN

TROSZTLER

URIDIVAT- ÉS FEHÉRNEMŰKÜLÖNLEGESSÉGEK
 ÁRUHÁZÁBAN SZEREZHETŐK BE
 BUDAPEST, VILMOS CSÁSZÁR-UT 26
 TELEFON: L.
 964-06

Tisza Lajos gróf közlekedési miniszter megbeszéli a Terézvárosban épülendő új sugár-
 ut (Andrássy-ut) tervét állami titkárával Szápáry Gyula gróffal.

Jankó János karikatúrája 1872-ből.

Rag MÉRLEG ÉS GÉPKERESKEDELMIRT
 BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 86

**Rothmüller-
 Meva**

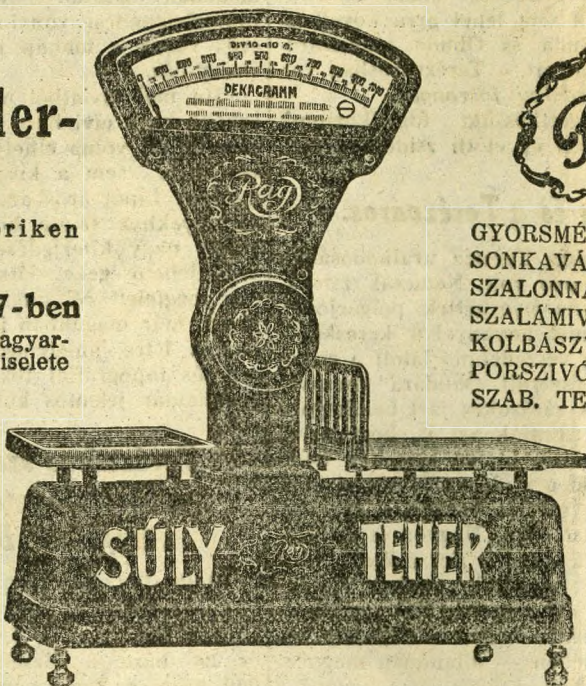
Metallwarenfabriken
 Wien

Alapítva: 1887-ben
 gyártmányainak magyar-
 országi vezérképviselete

Telefon:
 T. 154-35

Sürgőnycim:
 RAGMÉRLEG

DIJMENTES
 BEMUTATÁS

GYORSMÉRLEGEK
 SONKAVÁGÓGÉPEK
 SZALONNAVÁGÓGÉPEK
 SZALÁMIVÁGÓGÉPEK
 KOLBÁSZVÁGÓGÉPEK
 PORSZIVÓGÉPEK
 SZAB. TEJKIMÉRŐGÉPEK

DIJMENTES
 BEMUTATÁS

ALAPITVA 1896
BRUCK J. HENRIK
 FÉMBUTOR- ÉS GYERMEKKOCSI GYÁRA
 RÉZBUTORAI
 KERTI BUTORAI
 LEGJOBBAK
 MINTARAKTÁR:
 VI. ANDRÁSSY-UT 38

A Király-utca az 1870-es években.

— A *Terézváros*, — ugymond, — egy orvosdoktor barátom nézete szerint, *Pestváros mája*, mert a város testének eme részében készül az epe az egész lakosság számára. A *Király-utca* pedig e máj nagy ütere, mely a vért hőmpolygati belé, és pedig olyan vért, amelyet kékeknek legjobb akarattal sem nevezhetni.

— A balzsamos leh, mely az oda behatoló merész kalandor homlokát legyezgeti, erős

Alapított
 1870
Seidl Károly
 Budapest, VI. Nagymező-utca 29
 (Gróf Zichy Jenő-utca sarok)
 Vászón, asztalnemű és ke Lengye
 különlegességek

izgatással hat egész lényének tapogató szálaira. A szagok egész hanglajtorjája gyanánt, mondhatnám: valóságos *szaglajtorjaképpen* ömlednek eléje lenge léghullámokon a legkülönfélébb sajtnevek pikáns arómái. Erőteljes *Dúr-szagok* szendén egybeolvadva ingerlő, majd meg behizelgő *Moll-illataival*, a legmagasztosabb illatharmóniává, mondhatnám: össz-szaggá eszményülnek, melyet szaghártya valaha szagolt. Imitt-amott aztán egyszerre valami pajzánabb dallam szökken meg ügyesen feldolgozott liptómegei népies moti-

ALAPITVA 1857
Steinschneider Jak.
 ágyneműgyár

Budapest,
 Király-utca 79

Fiók:
 Váci-utca 28

vumok alapján és vidor allegróban ficáncol tova a buskomoly háttér előtt; vagy bizarr emmenthali-stíliú téma merül föl, kecses kokottériával lejtegetve el a meglepett orr alatt; szóval oly páratlan szimfóniája ez a miázma, aminőt egyes sajtársoknál a legtökéletesebb penészedésű partitúrák sem képesek soha megorrantatni a szagértő illatbaráttal. A levegő sajtartalma itt bámulatos. A tüdő elpárolt sajtot szív. Aki idegen létére huszat lép ebben az illatbűzben, tökéletes sajtárségségbe esik.

ALAPITVA 1903
 József főherceg Őr ő cs. és kir. fensége kam. szállítója
EISNER GYULA
 KÉT OROSZLÁN DROGÉRIA
 BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 37

— Ez a részegség szerencsére nem nagyon soká tart. A tétova láb csakhamar apró, kerek vastornyoskákba botlik, melyek a Linz melletti ugynevezett „Mikszatonyok“ rendszere nyomán látszanak épülteknek. Itt a járdát szegélyzik elég sűrű sorban és járhatatlanná teszik az ellenség előtt. Eme szférának üdítő *fokhagymaszaga* legjobb *ellenmérgek sajt-mérgezési esetekben*; szem és agy kiderül ismét s a vándor tovább vergődik.

— De im, kedvesebb képek váltják fel ezeket. Nemsokára átlépjük a cumaei Szibilla

ALAPITTATOTT 1873
IMREY MIHÁLY
 VAS-, SZERSZÁM- ÉS HÁZTARTÁSI
 CIKKEK SZAKÜZLETE
 BUDAPEST, KIRÁLY-UTCA 49
 (a Teréz-templommal szemben)

Ónagyvénységességét, aki azonban e helyt nem szibillini könyveket, hanem narancsot és citromot árul. Hogyan? Hát ezek is amaz *aranynarancsok közül* valók volnának, amelyek Mignon szerint a *sötét lomb között pl-rulni szoktak?*

— Majd meg egy kormos gesztenyeégető és valami liszteszákakból rakott egyiptomi gula közt nyílik egy szűk sikátor, amelyen keresztül lehet gyűrődni. — Következik ezután egész hosszú sorozata a legérdekesebb

ALAPITVA 1916
HORTI ERZSÉBET
 BUDAPEST, KIRÁLY-UTCA 69. SZ.
HARISNYAÁRUHÁZ

ALAPITVA 1899-BEN
ADLER D. ADOLF
 HARISNYÁK
 KÖTŐTT-SZÖVÖTT ÁRUK
 ÚRI ÉS NŐI FEHÉRNEMŰEK
 BUDAPEST
 VI, VILMOS CSÁSZÁR-UT 19

összeültökéseknél: perces gyerkőcökkel, sarki kofákkal, emellettől emletig himbálódzó kötött pamutnadrágokkal és egyéb nagy és kis hatalmakkal, amelyek csupa élhetetlenségből élnek s a közlekedés gátlása által igyekeznek az utcai forgalmat elősegíteni. Így sikerül végre az embernek keresztülszemfényveszteni magát a legelső sarkig.

— Megkerüljük a sarkot és ámulva látjuk, hogy nem keresztutca nyílik befelé, hanem csak egy igen terjedelmes — tisztátalan-sági menhely, melyet egy hirtelen visszatán-

ALAPITVA 1886
Domonkos Lajos
 cipőüzlete, Budapesten,
 VI. kerület, Teréz-körút
 27 Legújabb
 cipő
 kreációk

torodott ház alkot. Nem egy újabb ház volt kénytelen ily módon egyet előre és négyet hátra lépni, s a szűk utca ilyen hirtelen támadt öbleit föntisztelt orvosdoktor barátom nem helytelenül nevezte el a Terézváros úterén képződött aneurysmáknak, azaz táguláscsöveknek.

— Csak itt közli még az ember lassankint átadni, hogy miféle veszélyek elől tudott szerencsésen megmenekedni. Nézzünk körül és mit látunk? Veszett fiakkal, örvénygő omni-buszok, kegyetlen görcsöktől kinzott inkom-

ALAPITVA 1910
TÓTH SÁNDOR ÉS FIA
 MŰVIRÁG ÉS DISZTOLL
 KÜLÖNLEGESSEGEK, BUDAPEST, VI.
 MENYASSZONYI KÖR, KIRÁLY-U. 54
 SZORUK ÉS FATYOLOK

fortábeleket, vak társzekerek, marakodó kutyafogatok, dühöngő talpigák, eszeveszett tárgyak és a jó Isten tudja, mi mindenféle járművek zagyvalékát, mely csak egy rohan, tör, gázol egymáson keresztül, és egymás hátán előre-hátra, pogányul megfertőzve a gyalogút szentélyét, oda sem nézve a gyalogjárók öszszszuzhatóságának, s nem is sejtve, vajjon alma- vagy körtefán terem-e a tempo, a humanitás.

— De hah! mi ez? A vándor orrát már megint borzadály kerulgeti. Szep-gve sandit

ALAPITATOTT 1900
RUSZNYÁK
 NŐI KABÁT ÉS RUHA- BUDAPEST,
 KÜLÖNLEGESSEGEK KIRÁLY-U. 21
 ÁRUHAZA

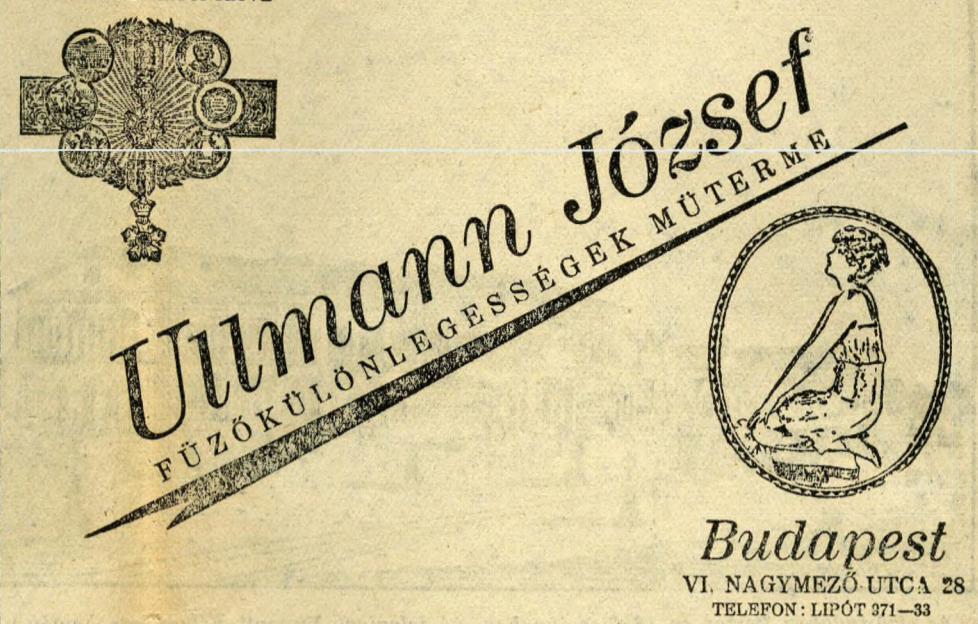
oldalt. S ime, egy asztalkán, mely tükörében nyilván a négy lábú állatok közé tartozott, de most vénségére három lábán kénytelen sántikálni — egészen, mint az Ódipusz szfinxjének a meséjében az ember egy ujságlapon, mely már a krimi háború óta tesz ilyen szolgálatot, rituálisan megölt és megsültött libuskák negyedrészét és nyolcadrészeit vannak vegyest kiterítve — valóságos liba-morgue! — és oly fájós-édesen, kinok közt is tetszelegve mosolyognak porcogóssá pirult hátvégbub-

Alapítva 1908
Deutsch Károly
 bőrdíszműrugyára
 VI., Király-utca 32
 Bőröndök, retikülök,
 pénztárcák nagyban és kicsinyben

jaikkal a sóvárul csámcsogó járókelők felé, kik megereadt nyállal kénytelenek odább sietni. — Mindenféle veszélyből szerencsésen kimenekülve, a vándor végre egy bizonyos pontra ér, hol boulevardnyi szélességű keresztutca szádál a Király-utca. Éppen mintha a Duna a Rákos patakjába szakadna. A természetnek e sajátságos játéka az idegenre nevezetlenebb érdekesebb. S ezenkívül is több megkapó objektum merül fel. Ime egy gót várlak, ormos, erkélyes, csucsives, szobrocskás. Fur-

ALAPITVA 1906 EV
RÓTH BANK
 VI., VILMOS CSÁSZÁR-UT 45
 TELEFON 292-33

ALAPITVA 1891
 FŐBBSZÖRÖSEN KITÜNTETVE

Ullmann József
 FÜZÖKÜLÖNLEGESSEGEK MŰTERMÉ

Budapest
 VI. NAGYMEZŐ UTCA 28
 TELEFON: LIPÓT 371-33

Friedmann nőikalapgyár
 Budapest, VI, Király-utca 8

A kalap fontossága a nő öltözködésében

El kell fogadni a francia nagyvilági élet egyik leghíresebb aszonyának meghatározását: Sokat ér a jólöltözöttség. A finom ruha, a hullámos szoknya, mely alól kivillannak az apró lábacsókák. Nagy varázsa van a karcsu deréknek. De a legnagyobb hatást egy bájos pillantás kelti, mely a formás kis kalap alól villan elő.

A kalap fontosságát a nő öltözködésében nem kell külön magyarázni. Első pillantásunk mindig a nő arcára esik. A nő arcának karakterét pedig a kalap határozza meg. A legszebb, a legérdekesebb női arc is jelentéktelen lesz a formátlan, nagy kalapban. A jól megválasztott, szép kalap pedig a jelentéktelen arcot is érdekessé teszi.

Kell, hogy a női kalap szép legyen, de nem elég, ha a nő kalapja csak szép. A kalapnak hivatása van. A jó kalap kiemeli és hangsúlyozza az arc szépségeit, lágy árnyalatokba és hatásos színekbe burkolja az arcot. Kiemeli az arc előnyeit, de a lehetőség eltünteti a hátrányokat és a hibákat.

A szép kalap sohasem feltűnő, bár nem mondható kimondottan szerénynek sem. Diszitése nem tulságosan halmozott, de nem szabad szegényesnek sem lennie. Nem hívja fel magára a figyelmet, azonban előtérbe hozza a nőt, aki viseli. És ami ugyancsak nagyon fontos, talán a legfontosabb: Pontosan megfelel a legutolsó divat szabályainak úgy formában, színben, mint izlésben. Mert semmi sem olyan száználmas látvány, mint a siró bohóc és a divatjamult kalap. Olyan kalapot kreálni és készíteni, mely mindezeknek a követelményeknek megfelel, valóban nehéz. Sőt lehet mondani művészet. És el kell ismerni, valóban művészet az, amit a

Friedmann-kalapgyár huszonöt év óta alkot, mert formában, színben, diszítésben, minőségben, izlésben huszonöt év óta a legjobbat adja Budapest előkelő hölgyközönségének.

A pesti nők izlése híres az egész világon. Még a párisi nő sem tudja olyan jól megválogatni a kalapját, és olyan jól viselni a jól megválogatott kalapot, mint a pesti nő. És az a cég, amelyet a pesti nők favorizálnak, biztos, hogy megállná a helyét az egész világon.

A Friedmann női kalapgyár, Király-utca 8 alatti üzlete magában egyesíti a világvárosok nagy üzemeinek minden előnyét. A gyárat 1903-ban alapították. Munkástermeiben hetven munkás dolgozik, hogy a hölgyközönség óhajainak mennél szakszerűbben és pontosabban tegyen eleget. A nagy gyárhelyiségek mellett előkelő izlésű szalonok fogadják a hölgyeket, akik itt megoldva találják a huszadik század nagy problémáját. A gyárból egyenesen a vásárlóhoz jut az áru, minden közvetítőkereskedelem kiküszöbölésével, ami az árak utólérhetetlen jutányosságát jelenti.

A Friedmann női kalapgyár az idén tölti be fennállásának huszonötödik évét és ezt a jubileumot a vásárlóközönség nagy szeretete és elismerése kíséri. És a Friedmann női kalapgyár valóban meg is érdemli ezt a nagy szeretetet és bizalmat. A leglelkiesmeretesebben, a modern technika vívmányaival felkészülve a legtöbbet adja a legjutányosabban. Az az udvarias modor, előzékenység, szolgálatkészség, amely a Friedmann-kalapgyár szalonjaiban a hölgyközönséget várja, a megérdemelt sikert hozta el a huszonöt-éves jubileumban.

ALAPITVA: 1905
PUDLER LAJOS
 FEHÉRNEMŰEK, HARISNYÁK
 BUDAPEST, VI.,
 VILMOS CSÁSZÁR-UT 33

csak a fájtája a gótikának és még nem bizonyos, vajjon a keleti, nyugati, déli vagy északi gótoktól ered-e, még az a hentes sem tud erről felvilágosítani, aki lenn a földszinten gót szarvládika árul, de némi izraelita elemek építészében mégis félreismerhetetlenek, különösen azok, melyek az ablakokból kihajolva lenéznek az utcára.

Ez a ház a híres Pékery-ház, amelyet azidőben a Király-utca legszebb házának itélték. Talán manap is az. A gótikának ezt az utánczát a múlt század közepén modernnek

ALAPITVA 1865
KISSLING CSILLÁROK
 Budapest, VI.,
 Podmaniczky-
 utca 31

mondták, aztán, amikor minden építészeti izlés a barokk- és reneszánsz-motívumok felrakogatásában merült ki, megvetették, majd ismét méltányolni kezdték, mindaddig, amíg Steindl Imre a monumentális gótika minden szépségének csodáját bele nem építette parlamenti épületünkbe; ekkor ezt a másik, a biedermeier-gótikát megint nem szerették az emberek. Ma ismét tetszik az ilyesmi, ha észrevesszük, ha az ember az Andrassy-utról megy a Nagymező-utcán, csaknem nekimegy. Maradt róla egy-két ábrázolás is. Ilyen pl. a

ALAPITVA 1903
POLLÁK LIPÓT
 KEZTYÜSMESTER
 BUDAPEST VI,
 VILMOS CSÁSZÁR-UT 19

Hunfalvy könyvéből a Rehbock-féle acél-metszet, amelyet mi is közlünk. Ez magát a Király-utcat is oly elegánsan csöndesnek mutatja be, hogy azt kell hinnünk, a művész — megelőzve a mozi operatőröket — kordonnal tartotta vissza a forgalmat addig, amíg képhez való vázlatait elkészítette. Csendes az utca, csendes a ház. Az első (ha e cikk szerzőjében bizni lehet!) néhezen hisszük el. Csendes bizonyára csak ez a diszes gót kastély. Hát erre meg éppenséggel rácsófol a kutatás, mert azt olvassuk az 1862. évi Ország Tükre című

ALAPITVA 1903
FÜRST CUKRÁSZ
 Budapest VI., Vilmos császár-ut 27
 Fiók: VI. ker., Nagymező-utca 10

lapban, hogy ebben a házban volt az a híres Römer-Saal, ahol régebben a híres népies táncmulatságokat rendezték. Viszont ha ilyen a helyzet, ha ilyen palotákban táncoltak a terézvárosiak, megjön a respektusunk az egyéb terézvárosi szállák iránt, amelyben való mulatozásokról külön bekezdésben szólnunk. Ma ez a ház, a csakhamar utánakövetkező plébánia-templom és paróchia, majd a Zeneművészeti Főiskola modern palotája, kétségkívül mint érdekes egymásután hat a szemlélőre.

Alapítva 1898
 Egyedül elismert világmárka és szabadalom
BERKEL
 mérleg és sonkavágógép
 Sok millió mérleg és sonkavágógép van már forgalomban. Számos, a világ minden részéről származó nagy díjjal és aranyéremmel kitüntetve
 Sok ezer elismerőlevél
Berkel Mérleg és Sonkavágógép Rt.
 Budapest, VI, Teréz-körút 3
 Telefonszám: Teréz 154-00, Lipót 901-79
 Kívánatra készséggel küldünk kimerítő, illu ztrált prospektust és a gépet díjmentesen és kötelezettség nélkül bemutatjuk.

Alapítva 1900
POLACSEK HENRIK
 VILLYANVERŐRE BERENDEZETT
 MŰESZTERGÁLYOS
 Saját tervét alapján, valamint hozott rajzok után készült elsőrangú állóámpákat, kandallóereket, csillárokat stb.
 BUDAPEST, VI. KER., HAJÓS-UTCA 29

A Valeró-gyár: az első gyáralapítás a mai Budapest területén.
 Hevesi Lajos inkább csak a fonákat és humorosat látta meg a nagymúltú — mert valóban az — Király-utcában. Rendkívül érdekes utca ez, amelynek aféle szigetképződése, amilyen a plébánia vidéke, volt és van még egynéhány. Mégis inkább illik rá a volt szó, mert ma már a Király-utca sok régi sa-

Alapítva 1897
BENKŐ BANK RT.
 M. KIR. OSZTÁLYSORSJEGY FŐELÁRUSÍTÓ
 LEGELŐNYÖSEBBEN VESZ
 EZÜST ÉS ARANY PÉNZEKET
 VI. KER. ANDRASSY-UT 56

Alapítva
1882**TOCH**

HUSFÜSTÖLDE

BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 2. SZ.

játosságát levetkőzte. Ma már egalizálódott közvetlen környékével s az egész várossal.

Régi nevezetes specialitásai között első helyen kell említenünk a magyar gazdaságtörténelemnek egy eddig kevésbé méltányolt díszét: a Valero-gyárat. 1776-ban történt, hogy a spanyolországi eredetű Valero Tamás selyemgyár alapítására kért és kapott az uralkodótól engedélyt. Így jött létre Budapest első gyára, amely nemcsak az akkori kezdetleges értelemben volt gyár, hanem a mai fejlett viszonyok közt is megérdemelte volna ezt

Ernyő

Alapítva 1898

BRANDERNYŐGYÁROS
VI., Király-u. 16

a nevet. Valero Tamás tevékenységét fia, István, majd unokája, Antal, folytatták. Valero Antal kortársa és dolgozótársa volt Kossuth Lajosnak és Széchenyi Istvánnak. Széchenyi-vel nem mindenben értették meg egymást. E meglévő nagyszabású intézmény semmiképpen sem illett bele abba a keretbe, ahol csak csupa jövőbeliről esett szó. A Valero-gyár átélte ugyan az abszolutizmust is, Valero Antal azonban örege és családostan külföldre ment meghalni.

A Valero-gyár azon a területen volt, ame-

ALAPITVATOTT 1873 ÉVBEN

PAÁL GERGELY

MÜBUTORÉSAZTALOSMUNKÁK TELEPE

CÉGTULAJDONOS:

PAAL LAJOS

ASZTALOSMESTER

MINTA SZOBÁK

Budapest, VI. Székely Bertalan-utca 18

(VOLT DALNOK-UTCA) TELEFONHÍVÓ L. 974-98.

KITÜNTETVE 1885, 1896, 1907
IPARMŰVÉSZETI ÉREM,
1907 PECS, ARANYÉREM

Ilyet a mai Valero-utca szel át. Helyesen fentartott történelmi név ez. Volt ugyanis még egy Valero-utca, amelyet a Valero Antal idejében épített nagyszabású gyárpépület után neveztek el így. Ebből az utcából lett az ötödik kerületi Klotild-utca. A terézvárosi Valero-utca ellenben megmaradt hivatalosan s a nép ajkán is. Az előttünk távozó nemzedék még ismerte ezt a nagy kertet, amelyben a gyárpépület inkább egy vidéki kastély, vagy tisztes kuria hatását tette a szemlélőre. Ami-

Alapítva 1905

ANDOR ÉS FUTTAKY

elektrotechnikai és műszaki vállalat

*

Akkumulátor töltőállomás
és javítóműhely

Telefon 256-55

Budapest
VI., Király-utca 18

kor már nem dolgoztak benne, a kertet ugy használták — talán kevésbé ügyesen — mint a Beleznay-kertet; pl. cirkuszosoknak is bérbeadták. Később a Pesti Jótékony Nőegylet vette meg és alakította át kórházzá. Azt egykoruktól tudom, hogy a gyermekeknek állandó játéktérük volt „a Valero”.

Sőt a Gyár-utca elnevezés is Valero-émlék. Ez az utca 1785 óta a Fabrika-utca nevet viselte, amely később megmagyarosodott. Most, hogy díszesebb részében Liszt Ferenc-tér lett

ALAPITVA 1913

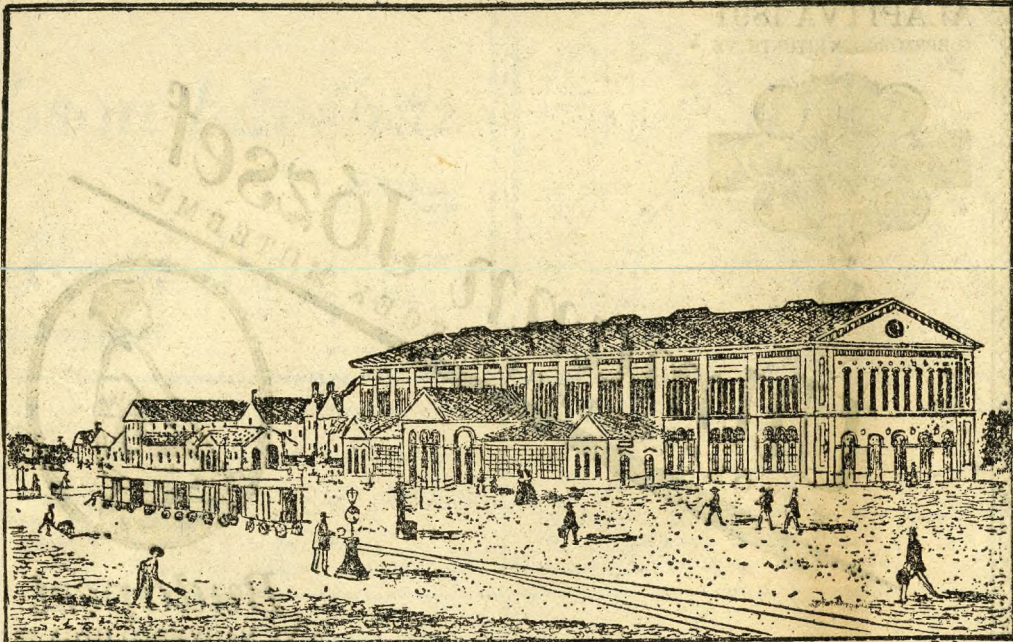
HATSCHEK ÉS FARKAS

OPTIKUS, AMATŐRÖK FOTÓSZAKÜZLETE

Közismerten legszolidabb legnagyobb
forgalmu amatőr bolt. Tessék
meggyőződni, Ön is
vevőnk marad

VI. KER., ANDRÁSSY-UT 31

NAGYMEZŐ-UTCA SAROK

Az első indóház Pesten az 1840-es években. (A jelenlegi Nyugati pályaudvar helyén.)

SINGER ÉS WOLFNER

IRODALMI INTÉZET RT.

ALAPÍTÁSI ÉV: 1885

Alig van az újabb magyar szépirodalomnak kiválósága, akinek egy vagy több művét az intézet ne adta volna ki. A cég így vált a magyar szépirodalom legnagyobb kiadóintézetévé. Epp ily kiváltságos helyet foglal el a gyermekirodalom terén. Az *En Ujságom* című gyermeklapjával valósággal megalapította gyermekirodalmunkat, amelyet mintegy ezer kötettel gyarapított.

Nagy és értékes kötetSOROZATOT adott ki az orvostudomány és a jogtudomány köréből is. Nagyszámu tankönyvét nemzedékek használták és használják.

Lapkiadványai a művelt magyar család kedvelt olvasmánya: a gyermekeké Az *En Ujságom*, a serdülő lányoké a *Magyar Lányok*, a felnőtteké az *Új Idők*. A zenekulturát *Operaismertető*k sorozatával szolgálja.

Nagy sorozatos kiadványai megindításuk időrendjében:

Egyetemes Regénytár 1885.

Az *En Ujságom*, szerk. Pósa Lajos, Gaal Mózes. 1889.

Filléres Könyvtár 1869.

Új Idők, szerk. Herezeg Ferenc. 1895.

Magyar Lányok, szerk. Tutsek Anna. 1895.

Művészet, szerk. Lyka Károly. 1902.

Magyar Figyelő, szerk. gr. Tisza István, Herezeg Ferenc,

Farkas Pál. 1911.

Milliók Könyve 1915.

Kis Könyvek 1925.

Szászország Könyvek 1926.

Könyvbarátok Lapja, szerk. Sikabonyi Antal. 1927.

Operaismertető 1927.

A magyar irodalom kiválóságai:

Bársony István

Bíró Lajos

Bródy Sándor

Csathó Kálmán

Farkas Imre

Farkas Pál

Gárdonyi Géza

Herezeg Ferenc

Kiss József

Krúdy Gyula

Lovik Károly

Lyka Károly

Lőrinczy György

Pekár Gyula

Pósa Lajos

Surányi Miklós

Szabolcska Mihály

Szomaházy István

összes művel.

Tóth Béla: Magyar Anekdotaliknes,

Gáspár Ferenc: A föld körül,

Magyar Írók Mesterek,

Az intézet kiadóhivatala: Budapest, VI. Andrássy-út 16

Kérjen könyvjegyzéket s a cég folyóirataiból mutatványszámot!

ALAPITVATOTT 1898

„FAVORITE”

NŐI DIVATHÁZ

KIRÁLY-UTCA

3

Női felöltők

Női ruhák

Bluzok

Pongyolák

A községi tisztviselők
országos szövetségének
szerződéses szállítója

ALAPITVA 1875.

RANSCHBURG MÁRKKALAP- ÉS SAPKA-
KÜLÖNLEGESSÉGEKBUDAPEST
DEÁK-TÉR
ANKER-PALOTA

belőle, a régi Gyár-utca elszakadt a Valero-gyár egykori helyétől is. Ha utólag régi gyárhelyet keresünk a Gyár-utcában, úgy erre ráakadhatunk a *Schlick-gyárban*, amely még 1860 körül a Gyár-utca és Országút (Vilmos császár-ut) szögletén virágzott, amint egykoru képünk mutatja.

A pesti lövölde.

Mindenesetre régen volt, amikor a Valero-telep s a szemben lévő hatalmas Skopek-ma-

ALAPITVA 1899

DÉNES ÉS FRIEDMANN RT.AUTOMOBIL ÉS MOTORIPARI
KÜLÖNLEGES CIKKEK

TELEFON 289-96, 144-71

BUDAPEST VI.
DESSEWFFY-Ú. 29

gor voltak a nevezetességei ennek a vidékies városkörnyéknek. A Király-utca szerencséje, hogy mihelyt csufulni kezdett, kapott valami szépitőt. Így jutott a *Lövöldéhez*, korának a Nemzeti Múzeum után következő legszebb épületéhez. — Valamivel száz évvel régebben történt.

A lövészlázában is volt pénz, a polgárság is adakozott, úgyhogy nagyjában együtt volt az építkezéshez szükséges 20.000 forint. A Király-utca végén, a Városliget határán szereztek megfelelő telket az építkezéshez, mely-

Alapítva 1902

**Jégszekrények és
hűtőberendezések
villanyerőre is
fürdőberendezések
minden kivételben**

Wiesel Adolf

Budapest, VI. Vilmos császár-ut 47 * Telefon 291-20

nek alap gondolatát Hild József, a kiváló építőművész adta meg. A részletes tervekét Zambelli András készítette el. A lövészársaság megfelelőképpen felszerelt kérvényét 1923 októberében nyújtotta be József nádorhoz, aki azt véleményezés végett áttette a *Szépitő Bizottsághoz*. Miután ez nem emelt kifogást, a nádor november végén az építkezésbe való beleegyezését jelentette ki. Zambelli nem érte meg az ügynek ezt a stádiumát: meghalt. Helyette Dietrich József és Kassalik Ferenc építésmesterek folytatták a munkát.

ALAPITVA 1904

KOVÁCS FERENC

SZÜCSMESTER

SZÖRME DIVATTERME

KIRÁLY-UTCA 11

JAVÍTÁSOKAT ÉS ÁTALAKÍTÁSOKAT
JUTÁNYOSAN VÁLLAL

Az építők minden kívánságnak eleget tettek; nemcsak maga a lövölde volt a legmodernebb, hanem a mellékhelyiségek is a legkifogástalanabbak. Volt *kisvendéglő, nagyvendéglő, ruhatár, pipázó-, társalgó- és tánc terem*. Nyilvánvaló volt, hogy a lövölde szerepet fog játszani nemcsak a sportban, hanem a társaséletben is. Ugy is történt. Számos nagy-sikerű társasösszejevetel és táncos mulatság itt zajlott le.

1824 május 19-én volt az új lövölde alap-

ALAPITVA 1899

HAAS SPORTHÁZMINDENMŰ SPORTCIKK, FEGYVER ÉS
LŐSZER

ANDRÁSSY-UT 13

A háromévtizedes PLOKL ÉS HAAS cég ez év eleje óta a fenti címen vezeti üzletét, tulajdonos változás nélkül. Jelszava: „Mindig a legjobbat, a legolcsóbban.” Győződjön meg róla. Mielőtt máshol drágán vásárolna, kérje a cég árjegyzékét.

ALAPITTATOTT 1838

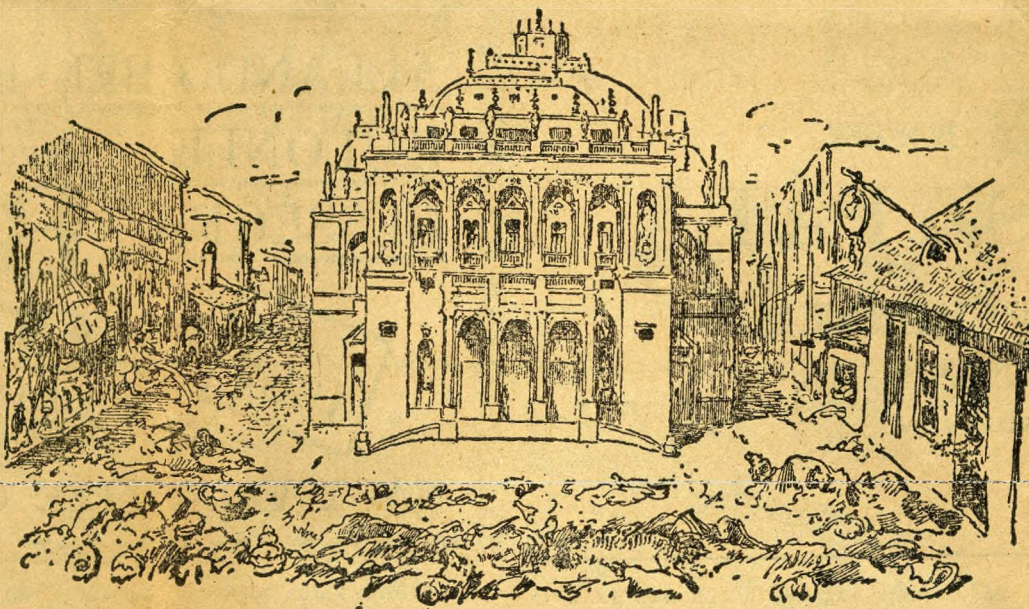
SZENT THERESIA
GYÓGYSZERTÁR

A TERÉZ TEMPLOMMAL SZEMBEN

köletétele, ugyanazon év július 4-én pedig ünnepies megnyitása. A sokatigéző parkokkal ellátott diadalkapuszerű bejáratával, huszonnyolc dóri oszlopból álló kolonnádjával: pazar hatást tett.

A megnyitáskor még nagyobb ünnepek voltak: háromszázszemélyes bankett, táncmulatság, három napig tartó díjlövészlet. A következő évben, 1825-ben, szeptember hó 4-én kezdődött meg az ünnepies szabadlövészlet és szintén három napon át tartott. Ezen az ünnepen rendkívüli díszbe öltözött a lövölde, volt díszkapu, különhid a lövészudvar árkan keresztül, ez alkalomra felállított mesterséges vízesés és mindez pazarul kivilágítva.

A lövölde divatos helyé válik. A városból a Városligetbe a Király-utcán sétálnak ki az emberek, ki lovon, ki kocsin, némelyik gyalog is. *Pompás stáció a lövölde. Széchenyi*

Állj meg, földi, ide vigyázz,
Im, itt az új Operaház,

Azért díszlik tán oly nagyon,
Mert trágázva bőven vagyon.

A „Borsszem Jankó” rajza és verse 1884-ből.

A nyár „idénycikkei!”

A nyárral együtt beköszöntött a fotográfálás szezonja. Már idestova aktuális lesz a nyaralás és máris időszerűek az ünnepnap kirándulások a szabadba, a környező hegyekbe, a Dunára.

Ilyenkor kerülnek elő ismét a fotográfálógépek. Hihetetlenül sokan fotográfálnak; tessék csak egy vasárnap délután végigmenni, hogy mást ne mondjunk, a Margit-szigeten. A napos parton minden második ember fotográfáló masinával a nyakában, vagy a kezében sétál, üldögél a padon. Mi ennek a magyarázata?

Az ember szereti megörökíteni a kellemes perceket, amelyek különben nyomtalanul elszálnak az emlékezetből, még az utózik sem marad meg. A fotográfálásnak talán a naplórás volt az őse. Akik nagyobb utazásból visszatértek, sajnálattal tapasztalják, hogy az ut élményeinek felét egy hónap múlva elfelejtik, fél év után pedig már csak egyes epizódokra emlékszik. Egy kép, amelyet a szolgálatkész és megbízható fotográfógép

tökéletessé fejlődött gramofon szavát hallgatni. Ugyanigy a rádió is, amely a szép nyári estéken a nyaralóban, vagy a pesti lakásban a nyitott ablak mellett, amikor az embereknek nincsen kedvük szín-

házba, moziba menni, nyári vendéglők tömött asztalai mellett tolongani a legkülönb, legkényelmesebb és legművészibb élvezetet nyújtja.

Az Andrassy-ut 47. számú házban, mindjárt az Abbazia kávéház mellett nemrégiben elegáns fiókküzetlet nyitott a legkiválóbb foto-, rádió- és gramofon-szaküzlet, a „Foto”. A cég főüzlete Rákóczi-ut 80. szám alatt van, míg egy másik, hasonlóképpen előkelő és tökéletesen berendezett fiókküzetlet a Kossuth Lajos-utca 20. szám alatt szolgálja ki a Belváros előkelő közönségét.

A „Foto” Andrassy-uti üzletében tökéletes laboratoriumot rendezett be, a legmodernebb szárító, előhívó, kopírozó, fénycsökkentő készülékekkel, tankokkal, van ujonnan felszerelve. Ez az üzlet a nyár három „idénycikkét”, a fényképező-felszerelést, gramofont és rádiót a legkitünőbb minőségben árusítja és vevőit a legelőzékenyebben szolgálja ki, amit a publikum azzal a szeretettel nyugtáz, amellyel tömegesen keresi fel a „Foto” főüzletét és fiókjait.

„FOTO”
FÉNYKÉPEZÉSI
SZAKÜZLET BUDAPEST
RÁKÓCZI-UT 80
NAGYBAN - KISNYELVEN

Fiókok:

VI., Andrassy-ut 47
IV., Kossuth Lajos-utca 20

Fotó-osztály:
fényképezőgépek, lemezek, papírok, vegyszerek és minden egyéb felszerelési tárgy.

Optikai osztály:
szemüvegek, látócsövek, lorgnonok, hőmérők, barometerek precíziós kivitelben.

Rádió-osztály: csak Rákóczi-ut 80
detektoros gépek, 1-8 lámpás készülékek, hangszórók, felszerelési tárgyak stb.

Gramofon-osztály:
„His Master's Voice”, „Columbia”, „Decca”-gépek és a legmodernebb lemezek.

Mechanikai gyermekjáték-osztály:
vasutak (villany-, gőz-, óraszerkezettel, gőzgépek, lámpák, felszerelések és Märklin-, Stabil-építők stb.

51 ÉV ÓTA TOLLAS

ÁGYTOLL KERESKEDÉS
GÓZTISZTÍTÁS
KÖNIG ADOLF
KIRÁLY-UTCA 10

Legolcsóbb bevásárlási forrás

Kész ágynemű
Divánpárnatoll kg. P 4.—
Tisztítás 2 órán belül

TELEFON: TERÉZ 276-06

gyakori látogató. «Két polgár meghívott dinnere a lövöldébe, jegyzi be 1832 június 28-án naplójába. Negyven év előtt a császár is lőtt ottan.»

Sajnos, a lövölde gyönyörű épülete elpusztult az 1838-as árvízben.

A nagy árvíz.

Az 1838-ik évben borzalmas időkét élt át Pest városa: a Duna kilépett medréből és soha nem tapasztalt víztömeggel borította el a várost, amely joggal kétségeskedhetett abban, vajjon temetővé változott állapotából lesz-e feltámadása. Lett. Az árvíz husz millió forint kárt okozott ugyan, némi kárpótlásul szolgált azonban a lecke, amely a vízár ellen védekezni és szolid házakat építeni tanította meg az embereket. Aránylag legkevesebb ház

ALAPITVA: 1898

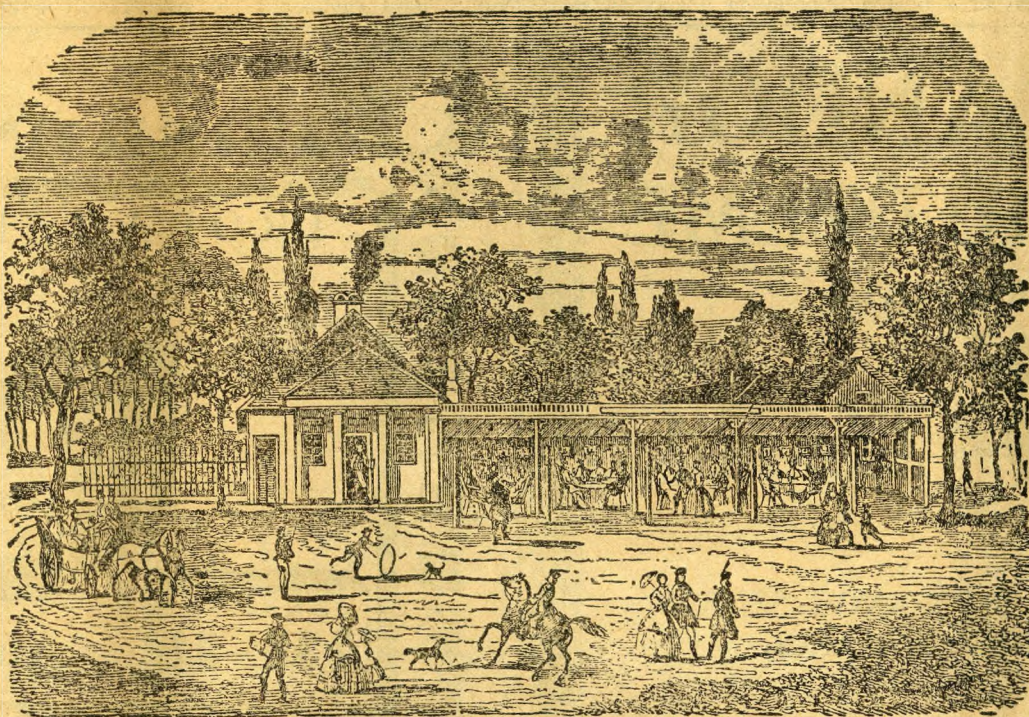
KERTÉSZ MÓR

ÓRÁS, ÉKSZERÉSZ, DRÁGAKŐ
ÉS RÉGISEGKERESKEDŐ, VESZ
ZALOGJEGYET ÉS MINDENFELE
EKSZERT

BUDAPEST, KIRÁLY-U. 85
TELEFONSZÁM: JÓZSEF 424-55

esett áldozatul a Lipótvárosban, amelyet modern építkezései megóvtak a vészről. Legtöbbet szenvedett a rendkívül szegényesen épített Ferencváros, ahol csupán 19 ház maradt épen, 72 javíthatóan megrússal és 438 beomlott szemben. Súlyosan szenvedett a Terézváros is, ahol 166 ház maradt épen, javíthatóan sérült meg 404 és beomlott 891 ház.

Nem maradhat szem könnyek nélkül a nyomor és pusztulás láttára — írja a szemtanú Trattner János. — Képzelnék el kiterjedt házsorokat, utcákat összeomlottan. Köröskörül nincs semmi egyéb, min egy borzalmas pusztaság romhalmaz; egyes helyeken a vízár a falakat és a tetőket annyira összeviszta dobálta, hogy maga a tulajdonos nem ismeri meg sem telkét, sem házát. A Terézváros ilyen látványt tár elénk a Király-utcában a templomtól, számos mellékutcában,

A Pesti Lövölde az 1820-30-as években.

Egykoru tervrajz szerint

ALAPITTATOTT 1912

Szép asszony
szép lesz a lakása
ha függönyt nála vásárolja

LÓWY ARTHUR
kézimunkázzal, Király-utca 15

szintugy a Három-Dob-utcában és mellékutcáiban, egészen a Józsefvárosig.

Minden épkézláb ember — élén a hatalmas Wesselényi Miklóssal — résztvevő a mentés munkáiban. A Terézvárosban Parkfrieder nevű polgár ajánlotta fel az Ó-utcában kitünően megépített házát a menekülőknak: 300 embert tudott elhelyezni. Schmid János, a kiünő litográfus, aki napjainkban már a műtörténelembe is bejutott, hajósutcai házában 170 embert tudott elhelyezni. Élete vesélyeztetésével maga huza ki a vízből kényszerű vendégeit, akiket művészlélekkel, testvéri szívvél látott el minden jóval.

A faszor.

Széchenyi tudta, mit csinál. Ha ő, aki oly sokat küzdött a pesti por és sár ellen, érde-

Alapítva 1889

Hölgyek jelszava:

Selymet, csipkét, vásznat, szövetet,
Kevés pénzért sok jót, szépeket

KLEIN ANTAL

divatruházában vásárolhatunk
Király-utca 53 (Akácfa utca sarok)

mesnek ítélte a Király-utcán s az azután következő isorson át kijárni a ligetbe, akkor az érdemes is volt. Ha a régi Pest valamelyik térképét megnézzük, városi építkezés helyén találjuk a Felső Erdősört. Ezen túl magánkertek következnek, ezek között az Eprekertet, amelynek már 1827-ben Régi Eprekertet volt a neve. Ezek a magánkertek, amelyeket a Főor szelt át, egészen a Városligetig terjed-

Nevezetes hely volt ez a Faszor, amelyben 25 évvel Széchenyi löversenyének megkezdése előtt már angol módra rendeztek löversenyt. Ezt az egykoru Vereingte Ofner und Pesther Zeitung így adja elő:

Néhány nap előtt az idevaló közönség egy egészen új látványt élvezhetett. A lökedvelők kedvének fokozása s a lötenyészítés megnesemítése céljából az itt tartózkodó ga-

ALAPITVA 1870 CLISÉ-NYOMDA ALAPITVA 1870

VIGNETTÁK
MAROTTÁK
ES
EMAIL TÁBLÁK
VÉSESEK BÉLYEGZŐK

GEUOLOIGER H.
BUDAPEST VI.
VILMOS CSÁSZÁR-UT 11.

vallérok kísérletet tettek egy angol mód szerint való lófuttatásra. Nagybbr és jobb példa hiányában az ugynevezett városerdőben két angolfajú kanca szaladt, névszerint a Midge Atalania nevű szürke kanca és a Fanny Udnar nevű barna kanca; kétszer futották meg az allét, ezt az ezerlépésnyi területet. Nagyon gyorsan futották meg a pályát s ez alkalommal rendkívüli volt az érdeklődés, az egész nemesség megjelent. Mivel ez a löversenykísérlet ily nagy tetszéssel találkozott, megvan a remény, hogy a lökedvelő urak közszórakozás céljára megismételjék a lófuttatást.

A Faszor — a két oldalán lévő telkek parcellázásával — előretolt bástyájává lett a fejlődő Budapestnek. A környéken lévő „magánkerteknek” azonban még sokáig kellett várniok, hogy megjöjjön az ő idejük. De meg-

LAKÁSOK ÉS BERENDEZÉSEK POLOSKA-
ÉS MOLYIRTÁSA (CIANOZÁS)

SZÖNYEGEK MOSÁSA ÉS JAVÍTÁSA
MEGÓVÁSA PORMENTESÍTÉSE

Fischer György László
vacuum és cián
vállalata

VI., Reiter Ferenc-utca 19. szám
Telefon: Lipót 978-83

ALAPITVA 1899

SOPRONI PAMUTIPAR R. T.
SOPRON GYARI LERAKATA

EISNMANN GYULA

Saját kikészí-
lésű vászon és
nyomott ruák

BUDAPEST VI.
LAUDON UTCA 4

ALAPITVA 1895-BEN

KERTÉSZ PÁL

CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI UDVARI SZÁLLÍTÓ

URIDIVAT- ÉS FEHÉRNEMŰ-
KÜLÖNLEGESSÉGEK

VI, TERÉZ-KÖRUT 12

jött. A Terézváros lekunkurrálta a Lipótváro-
rost. Hej, az öreg Schams, aki száz év előtt
legjobban ismerte Pestet, de furcsa képet vá-
gott volna, ha azt jóslták volna neki, hogy
valamikor egy Gassenhauer ilyen topografiá-
val fogja magasztalni a pesti jót, elegáns és
kivánatos:

— Van a Bajza-utca sarkán egy kis palota.

Jobb is lesz, ha visszamegyünk a régi vi-
lágba, s ebben is felkeressük az ugynevezett
«városerdőcskét».

A Városliget.

Jött a por a Rákos felől és irgalmatlanul el-
árasztotta Pestet. A városatyák épp oly ke-
véssé törődtek vele, mintha a Szahara porta-
lanításáról volna szó. Mégis akadt valaki, aki
megszánta a gyámoltalan várost. Batthyány
József gróf hercegprimás szánta rá magát,
hogy a város keleti határában levő nagy ki-
terjedésű mocsaras-bozótos területét befásítja,
parkirozza, ilyenképpen a besivítő futóhomokot
a várostól távoltartja, a polgároknak pedig
kellemes üdülőhelyet biztosít.

Terve végleges keresztülvitelében megaka-
dályozta a nemes főpapot a halál, az eszme
azonban túlélte őt és lépésről lépésre haladt
mindaddig, míg a mai liget nem létesült. 1800-
ban még Batthyány-erdő a neve, 1802-ben
már Városerdő, bár egy 1809. évi tudósítás
szerint «az erdő nevet igazán nem érdemli
meg az ott látható néhány égerfa». 1832-ben
egy Kratochwill János nevű polgár bérlé az
erdőcskét, ahová már omnibusz járát. Érde-
mes is, mert a mozgalmas Király-utcán, az azt
követő Fásoron és villasoron visz át az ut,
amely egy barátságos vendéglőhöz vezet.

Ez a «barátságos» vendéglő, de akad a kö-
zelében másik is, ha nem is másféle. Ne fele-
djük, hogy Pest város határában vagyunk
ugyan, de már is az az érzésünk, mintha a vi-
déken volnánk. Egyszer majom a másik mellett.
Ide szorultak a folyton épülő Terézvárosból.
A majorban majorság, ami azt jelenti, hogy
rántott csirkét és piritott hátú libát lehet itt
ebédelni vagy ozsonnázni. (Vacsorázni ebben
az őskorban nem mentek ilyen messzire az
emberek.) Nyári színház is van a tájon, ha
nem is olyan jó, mint a pozsonyi. Mutatványos
bódé is akad, de mindennél fontosabb a két
sziget és a tó.

Szegényedünk, ma már csak egy szigetünk
van! Hid viszont három. Akkor még csak egy
volt, az 1826-ban épített dróthíd, előkelőbben:
láncid. Mivel pedig csak egy hid volt, annál
nagyobb szerep jutott a csónakázásnak. Még
1844-ben is azt olvassuk, hogy vasárnapon-
ként a tavon regattákat és tengeri ütközeteket
rendeznek.

A század közepén már kezd látványosság
számba menni a Városliget. Az előkelő világ
már itt végzi lovaglósétáját. Ide vitte Széche-
nyit is az utja akár lovon, akár kocsin, ami-
kor is gyakorta Crescence grófné maga haj-
totta a lovakat. Szeretettel nézte a ligetet a
legnagyobb magyar és nagyon elbusulta ma-
gát — naplójának tanúsága szerint —, amikor

a nádor fákat vágatott ki. Mi volt ez a fa-
kivágás a későbbi kiállításokéhoz.

Majd kritikusi is akadtak a ligetnek.
Arany János Szépirodalmi Figyelőjében pl.
1861-ben ezt olvassuk:

— A Városligetben a közel vasut közszén-
füstöt, a közel város port és homokot kever
közé. A közel tó kigőzölése sem sokszorozza
napjaidat, s a benne uszkáló hatyuk, kivált
ha költő vagy, — eszedbe juttathatják hatyud-
dalodat is. Délutánonként a Városliget valóság-
os nyilvános szoptató intézet, hol a buksik

ut s a közeli körut helye volt teleszórva mu-
tatványosokkal. Amikor kiépitik az András-
y-utat, a vursli egy tömegben ideszorul, hogy
elkezdődjék sorozatos megrendszabályozása,
amely legutóbb apró vasbetonpalotákba szo-
ritotta.

Meg is előkelősödik a liget. Kiállítást má-
sutt nem is tudnak rendezni, csak itt, egyben
idegesen pótolják a kivágott fákat és biztatják
növekedésre a megmaradtakat. És azok nö-
vekszenek is.

A ligetben manap is rendeznek druminta-

helyére a kertművészet ezerszínű virágból
szőnyegét varázsolta; a poros utakat makadám
váltotta fel; a gyérvilágu petróleumlámpák
helyén villamos ivlámpák szőrnak nappali
fényt s a cammogó omnibuszok egykori hepe-
hupás utján automobilmek száguldanak.

Az Andrásy-ut.

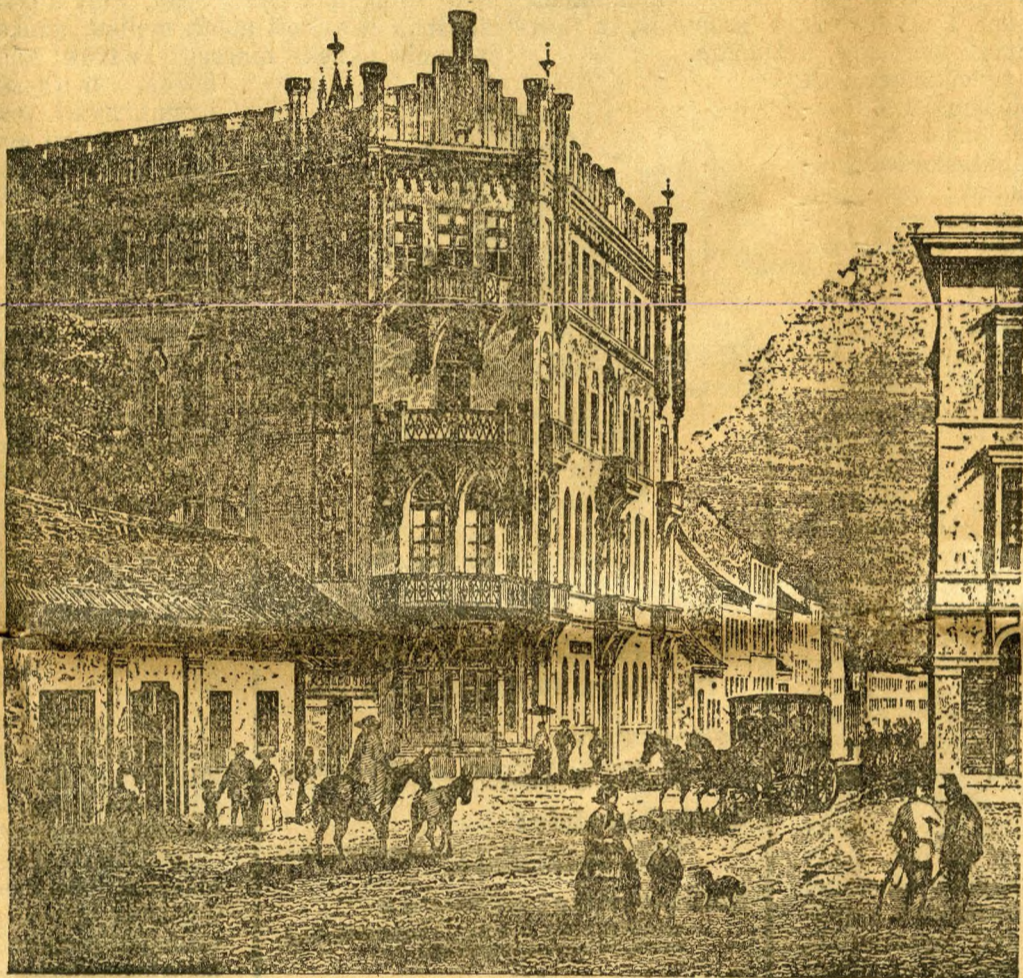
A kiegészítés után a Terézvárosban a gaz-
dasági fellendülést ugyancsak meg lehetett
láttni: ijesztő mértékben fejlődött és természe-
tesen a maga módja szerint. Egy ötletes író
találón állapította meg, hogy a 7596 lakosu
Király-utcának több lakosa van, mint az
egész Lichtenstein fejedelemségnek, avagy
Besztercének, Kaposvárnak, Lippának, Lőcsé-
nek, Tolnának. Ezidőben azonban nemcsak
a Király-utca tehermentesítéséről volt szó,
hanem arról, hogy a Király-utcától a Váci-
utig terjedő városrész is részesíttessék a pol-
gárosodás jótéteményeiben.

Ma dzsungelnek mondanók azt, ami ott
volt, akkor megelégedtek a legfeketébb város-
rész elnevezéssel. Apró, piszkos házikók, zsi-
bárosok, mutatványosok osztozkodtak e pocso-
lyás területen. Szegény, nyomorult népség,
amelynek legfőbb öröme volt, hogy amikor a
paloták kezdtek emelkedni, ezeket szabad volt
neki szárazra laknia. Andrásy Gyula gr. mi-
niszterelnök gondolata volt új életet vár-
szolni a romokból. Klic Károly egy kitérő
karikatúrája be is mutatja őt, mint főpal-
lért. Egy másik karikatúránk a közlekedési
minisztérium éléről távozó Tisza Lajost jele-
niti meg előttünk, amint államtitkárjának,
Szapáry Gyula gr.-nak átadja a tervbevet
sugárut ügyét. Nemcsak ügyet ad át, hanem
valóságos palotasort. Ki hitte volna, hogy eb-
ből élő valóság lesz.

Törvény, az volt rá, az 1870. évi XL. tör-
vénycikk. Mindenesetre könnyebb volt a tör-
vényt megszövegezni, mint egy elfogadható
plánomot csinálni. Végre is a Könyök-utca
vonalát választották. Szegény Ellenbogen-
Gasse, ez sem hitte, hogy valaha is ilyen disz-
re emelkedik.

A tervek szerint öt év alatt mindennek
rendbe kellett volna jönni. Legalább is sze-
rette volna a Municipális Bank Rt., amely a
telkek értékesítésére a Sugáruti Építő Társu-
lat Rt.-ot alkotta meg. Csakhogy beütött a
krach; a krachok krachja, az 1873. évi nagy
krach, amely hosszú évekre eltolta a Sugár-ut
befejezését is. Mindazonáltal az, aki portól
nem sajnálta cipőjét, ruháját, nekivághatott
a Könyök-utcának és meghallgathatta mind-
azt, amit Ybl, Unger, Szkalnitzky, Kolben-
heyer s a többi építész urak emberei mesél-
tek. Csupán a bécsiéket érte csalódás, mert
ők gyönyörű mintákat láttak már a saját
1873-as (szintén lekracholt) világkiállítá-
sukon s a fehér gipsz helyett a helyszínen
port és sarat találtak.

Az emberi kitartás azonban tovább dol-
gozott. „Sugár-uton a rombolások egész té-
len át folytak, olvassuk 1875 februárjában,
ugyhogy néhány nap mulva át lesz törve az
egész nagy vonal. A Könyök-utca jobbról eső
házaiból csak néhány rom látható még. A

A Pékery-ház a Király-utcában 1860 körül.

Rohbeck egykorú metszete.

legtöbbször fegyveres fedezet alatt szopnak
kellő biztonságban. A jövő nemzedék lantosai
nem egyszer fogják zenghetni, a Városliget
valamelyik terebélyes fájára mutatva: «Itt
szoptam ez árnyak alatt!»

Ha így volt, váljék egészségére e nemze-
deknek és becsületére a liget higiénikus jelen-
tőségnek. E sorokat egyébként Lauka Gusztáv
írta és nem Arany János, akinek ligetkultu-
szára még visszatérünk.

A vursli nyomai már azidőben kimutatha-
tók, amelyben a város népe üdülni, szórakozni
járt ki a ligetbe. Egyidőben a mai Andrásy-

vásárokat és kisebb kiállításokat, de nagyo-
kat, amilyenek az 1885-ös és 1896-os voltak,
mar nem. Ezek gyönyörű épületek alakjában
hagyták hátra emléküket.

A fákat pedig ne féltük. A fiatalítás korát
éljük. Arany János kopott költőt, kopott lige-
tet emlegetett. Az az ötven esztendő, amely e-
dal elhangzása után elmúlt, rácsófolta a költőre.
A hajdani kopott liget — bármennyire ellen-
tételen hangzik is — éppen öregedésével meg-
fialalodott. A ladikázó tó fodros hullámain
karsu nyaku hatyuk szelik s nem totyogó
ludak, mint egykoron; a napperzselt avar

KRAUSZ ANDOR
FEHÉRNEMŰ ÜZEME

BUDAPEST, KIRÁLY-UTCA

3

ORSZÁGSZERTE ELISMERT ELSŐRANGU SZABÁSA-
RÓL ÉS PRIMA KIDOLGOZÁSÁRÓL

A LEGRÉGIBB CÉGEK SZÁLLÍTÓJA

GEREBEN BÉLA
IRODAGÉPTELEPEGEREBEN
BÉLATELEFON:
238-31Villamoshajtású Mercedeskönyvelő és írógépek
MERCEDES SZÁMOLÓGÉPEK
Gyári új Mercedes írógépek vezérképviselője

ALAPITTATOTT 1900

ANDRÁSSY-UT 1

MÁTRAI ÉS TÁRSA DIVATHÁZA

BUDAPEST, KIRÁLY-UTCA 67
Király Színház és körut között

Női felöltők

Ruhák

Bluzok

Pongyolák

Szörmekülönlegességek

A Sefánia-ut a Városligetben

Egykoru rajz

ALAPITVA:
1914. ÉVBEN

FÜZŐ ÉS MÉGSEM FÜZŐ

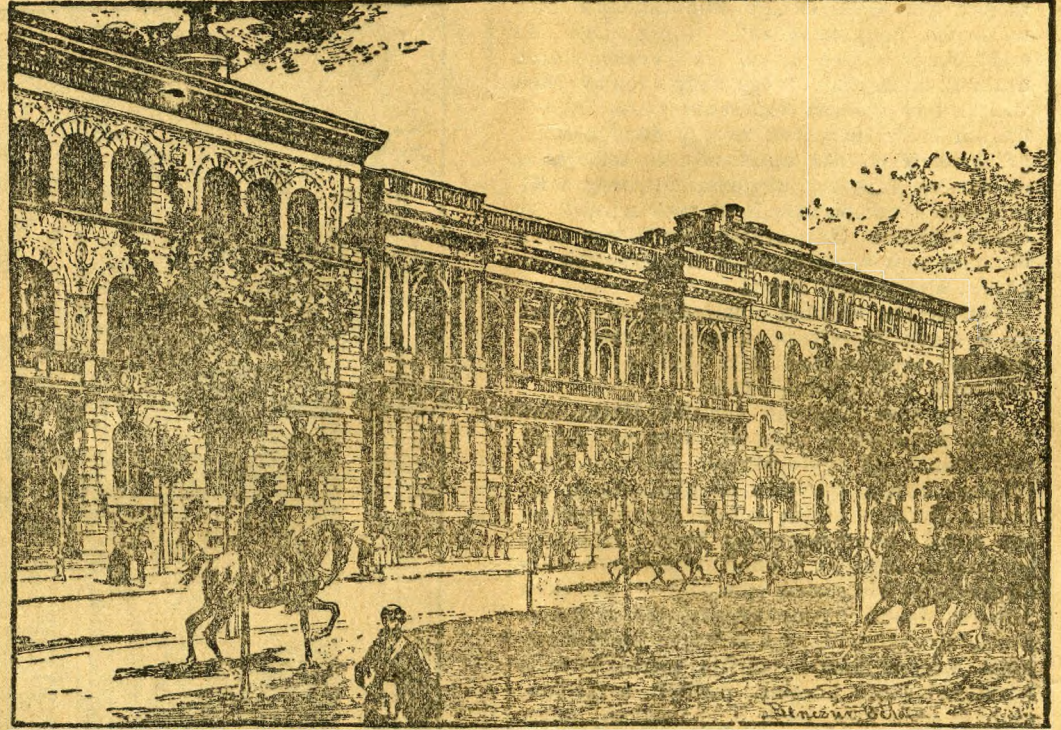
ÁRJEGYZÉK INGYEN

GERŐ

BUDAPEST
A KIRÁLY SZÍNHÁZNÁL

TELEFON
JÓZSEF
366-05.

FÜZŐK, MELLTARTÓK AZ ÖSSZES
ELKEPZELHEŐ FORMÁKBAN

(Egykoru rajz.)

A magyar Képzőművészeti Társulat Múcsarnoka az Andrásy-uton

50 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ CÉG

WEISZ HUGÓ FOTÓMŰVÉS Z

TELEFON: MAY ÉS TÁRSA CSÁSZ. ÉS KIR. UDV. FÉNYKÉPÉSZEK UTÓDA
TÉREZ 221-46 BUDAPEST, VI, NAGYMEZŐ-UTA 20

BUDAPEST LEGRÉGIBB GYERMEKSPECIALISTA FÉNYKÉPÉSZE

Hermina-téren (ez volt az ősi Schiffmannsplatz), ahol az új vonalat már bekerítették, valószínűleg legelőbb fog megindulni az építkezés. Ide építik az új Operaházat...

1876 nyarára elkészült a járda és a kocsit. Erre azután — Szent István napján — hivatalosan meg is nyitották az új utvonatot, amelyhez azonban még a házak többnyire hiányoztak. A szabályozás által tört romok mellett heverték a megbukott építőtársaság romjai is, de az efféle romokon való építkezés nem szokatlan nálunk. Lassan ment minden: a telkek csak nagynehezen voltak a pol-

Jankó azévi november 1-i számában „Budapesti Kalauz” címmel így humorizálta:

„A Terézváros leglátványosabb részét az Andrásy (született Sugár)-ut képezi. Ezen városrész több utcáit nemcsak látni, hanem szagolni is lehet... Az Andrásy-utat, amely gr. Hasonnevű Gyula jónévű diplomatának tiszteletére épült, ezt a díszes *avenue*-t sok dísztelen *parvenu* palotái szegélyezik. Maga a hullámos fakövezet nemsokára megüli 25. javított kiadását. Azon négy sor seprűnyél, mely a gyaloglovak és lovasok útját szegélyezik, faszorak nevezeték...”

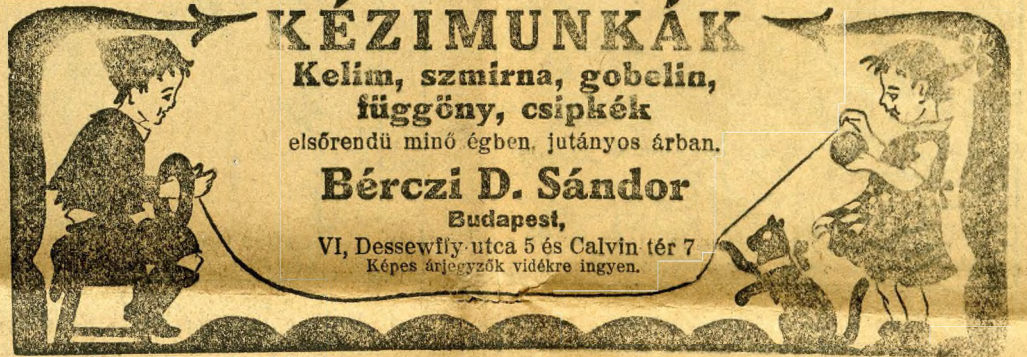
Alapítva 1883. évben

KÉZIMUNKÁK

Kelím, szmirna, gobelin, függöny, csipkék
elsőrendű minő égben, jutányos árban.

Bérczi D. Sándor

Budapest,
VI, Dessewffy utca 5 és Calvin tér 7
Képes árjegyzék vidékre ingyen.

A költő, aki pedig ugyancsak rajongója volt a Margitszigetnek, nem sajnált egy tizenhét soros nyolcsoros verset s aranyos melankóliával ezt írja erről a másik kedvenc helyéről:

Kimentem a ligetbe újra
Hosszacska távollét után,
Hogy lássam füve, berke, utja
Minő hatással lesz reám.
Annak találtam most is, a mi
— Régóta buvom s eleget —
Ugy összeillünk párosan mi:
Kopott ember, kopott liget.

Már utja is (kettő viszen ki)
Zilált kedélyhez jól talál,
Az árnyasabbat sok nép döngi
Es büzös, mint a döghalál;
A másik szép, de hő sugár,
Oldalt paloták és — romok,
Kevély, nagy boltokban zsbáru,
S dül Rákosról be a homok.

Ezidőben tehát még riválisok voltak az Andrásy-ut és Király-utca. Csakhamar azonban szégyenlősen elszürkült a Király-utca, diadalmas versenytársa lett. Eggyel azonban

TELEFON
JÓZSEF
423-97

KOHN BERNÁT

TELEFON
JÓZSEF
423-97

ZSEBKENDŐ ÉS VÁSZONÁRU
NAGYKERESKEDÉSE
BUDAPEST, KIRÁLY-UTCA 13 (Gozsdu-udvar)

Legfinomabb vászon- és damasztáru
menyasszonyi kelengyékhez

gárok nyakába varrhatók és amikor az Operaház 1884-ben felépült, egy elclap ezzel az aláírással hozta képét: *Gyöngy a szeméten.*

Az 1882-ben megejtett utólagos kalkuláció bizony nem igazolta az első számítás optimizmusát: a Sugár-ut összesen 9.810.607 forintba került. Polgári felfogás szerint, amely épületeket is kíván az ut mellé, csak 1884-ben, amikor már az Operaház is elkészült, lehetett kimondani először a nagy szót, hogy az ut készen van. Ekkor már megkapta az *Andrásy-ut* nevet is. Minderről a Borsszem

Arany János, a liget s az Andrásy-ut.

Kinek a pap, kinek a papné! Ahány ember, annyiféleképpen fogta fel az Andrásy-utat. A komolyak a világvárossá emelt Budapestet látták benne; az alkalmi spekulánsok közül az egyik örült, másik busult nyereségén, vesztésén. *Arany Jánost*, akiről említettük, hogy nagy barátja volt a ligetnek, az érdekelte, hogy ezentúl két utvonalon juthat ki kedvenc pihenő- és üdülőhelyére.

Alapítva 1864

GROSSMANN MÓR

Budapest, VI.
Király-utca 28
az „Arany golyóhoz”

Már nagyanyánk is itt vásároltak

menyasszonyi kelengyékét, fehérneműeket,
vásznakát, damasztokat, zsebkendőket,
szöveteket, mosóárukat, selymeket,
szőnyeget, függönyöket stb.

Telefon: 229-80

tartozunk a multnak: el kell ismernünk, hogy azt a természetes vonalat, amelyet a Király-utca, Deák Ferenc-utca s a Hajóhid voltak meg, az új Sugár-utal nem sikerült lemásolni. Mai napig fájdalmas hibája Budapest szépségének, hogy a *Lánchid és az Andrásy-ut között semmi közösséget nem érzünk*. Számos tervet készítettek e szépséghiba orvoslására, az operáció azonban még a boldog békevilágban is rendkívül drága lett volna. Az élet azonban nem áll meg. Bármily szegények is vagyunk ma, ha más nem, az idő pusztítása

fogja megérlelni az Andrásy-ut—Lánchid-környéknek, Budapest ez igazi parádés középpontjának újra való szabályozását.

A világhíres kocsis-, lovas és kerékpáros korzó az Andrásy-uton.

Az Andrásy-utal egyidejűleg készült el a *Nagy-körut*, könnyebben, de kevésbé pompázón. Mindenesetre nagymértékben ez is hozzájárult a Terézváros rendbehozásához. Ki hitte volna, hogy a Terézia-külváros valaha is így

ALAPITVA 1900

SPARBER TESTVÉREK

KÖTÖTT-SZÖVÖTTÁRU NAGYKERESKEDÉS

BUDAPEST, VI. KER., PAULAY EDE-UTCA 2. SZ.

TELEFON 282-86

NEUMAYER LIPÓT UTÓDA

Alapítás éve 1895

(Cégtulajdonos: INSELT SAMU)

Alapítás éve 1895

Linóleum
Viaszosvásznak
Gumiáruk
nagy raktára

Budapest,
VI, Anker-köz 2
Telefon: Teréz 105-46

Budapest,
VI, Anker-köz 2
Telefon: Teréz 105-46

ALAPITVA 1902

HERZ TESTVÉREK

VIASZOS- ÉS BÓRVÁZSON, LINOLEUM KÜLÖNLEGESSÉGEK GYÁRI RAKTÁRA

Főüzlet: BUDAPEST, KIRÁLY-U. 13

Fiók: CALVIN-TÉR 4

megvárosiasodjék és így kimosakodjék. Még megérjük, hogy kendőzni is fogja magát. Az emberek csodájára jártak. A Pesten időző uraknak amugy is volt egy nagy bánatuk. Nem volt szabad *sebesen hajtaniok!* Be is látták e tilalom észszerű voltát, az egy Sándor Móric gr. kivételével, aki mindenütt és mindenkor en carriere hajtott s ha lovon ült, még a Király-utca tömkelegében is át mert ugratni egy ökrös szekéren. Most azután létesült egy olyan ut, ahol úgy vágthatott a legmerészebb urkocsis, ahogy csak akarta.

Valamelyes halvány maradványát láttuk mi is ennek, beszéltesünk meg azonban olyan író, aki javafényében látta. *Agai Adolf* tollából valók a következő sorok:

— Fogatok dolgában végletek játéka. Salangos négyesek s igazánda magyar ötösök váltakoznak az egyfogatival. Amazt a fiatal földesur hajtja, emebben az új földes ur gnyaszt. Parádés hintós kocsis vág eléje a me-rev angol coachmannek. Amaz lobogtatja borjuszáru ingujját s színe concertando csördít messzire kieresztett suhogójával. Mellette a zsinóros Jancsi legény kényeskedik a bakon. Emmez, a coachman, az ő délcegen ügető muszáját szigorú kézzel szoritja mérsékletre. A következő hintó kocsisa mellett aszkétikus, csupaszu arcu inas, benn a párnákon kövér huszárgenerális.

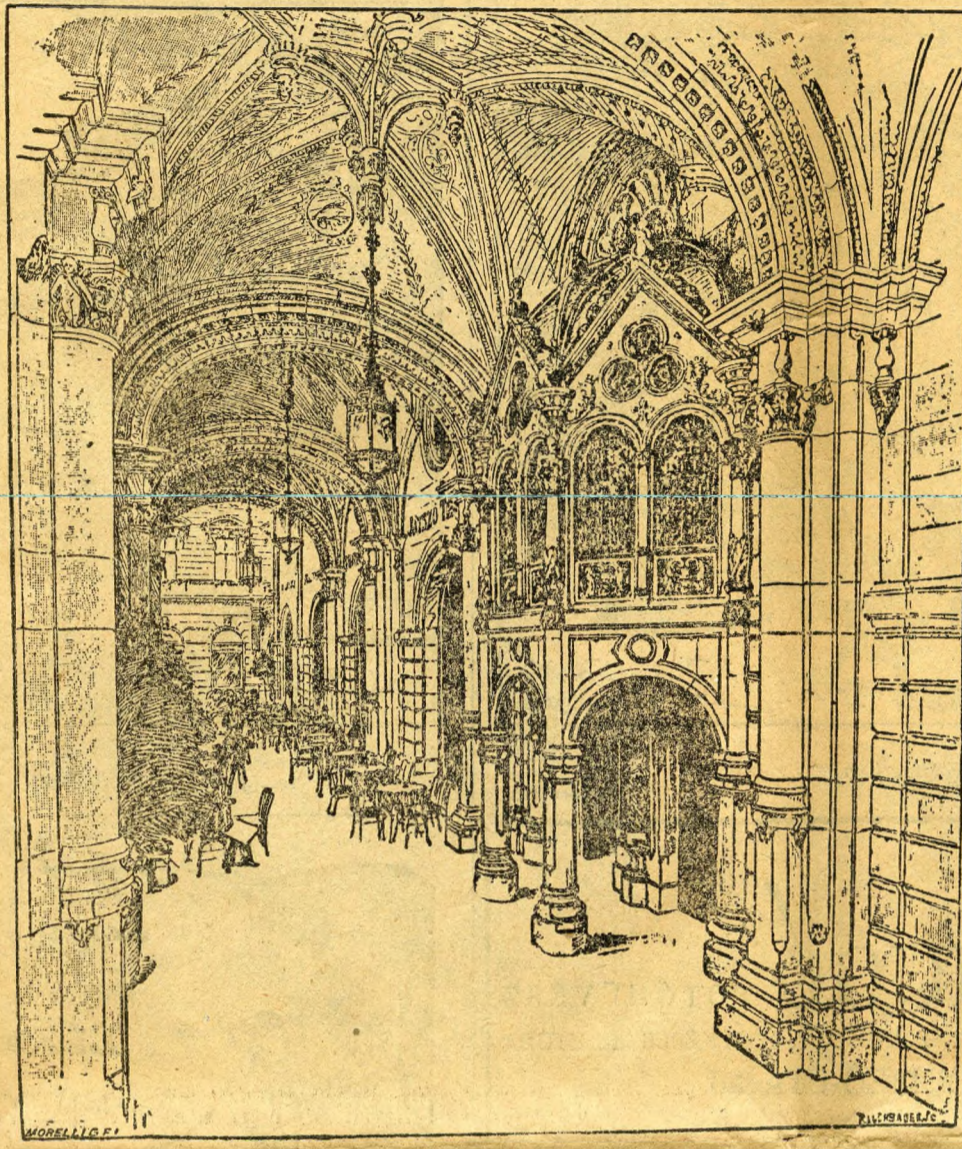
Kocsikorzó a Városligetben.

Klics Károly egykoru karrikaturája

— A lovagló-uton nem látok lovasat. Gyalog népek lába tapossa simára, ahelyett, hogy paripák patái kapálnák porhanyóra. A fiatal urak kényelmesebbnek tartják kocsiban hajszolni döggé a nemes állatot, mint keceses altitűdben táncoltatni meg maguk alatt. A *gyors-hajtás keleti sportjáról* nehezen bír leszokni *ami jukker gentrynk*. Párisban, Londonban, Berlinben ez a *tempo furioso* képzelhetetlen. De már ellenzi nálunk is a rendőrség s az udvarias intésre, hogy aszongya: a *közlekedés mián ne tesszen erőssen hajtany!* — nem felel már grófi ostorcsapás András bácsi nyaka köz, hanem engedelmes gyeplőzés.

— Hova följebb száll a nap, annál sűrűbb a nép s annál mozgalmasabb az ut. Az avatottabb már a hajtóka színéről, a lovak szabásáról s a szerszámokról ismeri fel a gazdát. Kürtölve közeledik az emeletes *mailcoach*, melynek belsejében ül a cselédség, imperialeján röpke uri asszonyok, a bakon pedig a bársonykabátos urak. Majd meg ringatózva a nyeregben, a négyes *Deaumont* lovaszai felvirágozott gomblyukkal. Benne előmlik a vörösvári erénydíjak bőkezű alapítója. Egy *handsome* is gurul el mellettük. A kocsis a *coupé* mögött a tető magasáról hajt, hogy a bentülő szemé elől ne fogja el a kilátást. *Családi omnibusz* libériás szolgálattal, napernyős *tilbury*, négyes *char-à-banc*, melyen lovagolást kocsinak a rajta levők — *enyhébb formája a velocidéknek* — a kényelmes *Brougham* (magyarul: *brummer*) meg ami járművet alkotott a fan-

— Nyáry műcipész, Szondy-utca 25, új találmányu *asbestos* cipőket hozott forgalomba, amely cipők elasztikussága felülmúlja az eddig forgalomba hozott érzékeny lábakra való cipőket. Az a nagy előnyük, hogy a láb kipárolgását a benne levő nyers *asbest* felszívja és elejét veszi az ebből származó lábbetegségeknek, az ilyen cipő viselésétől a láb izzadása és kipárolgása azonnal megszűnik. Nyáry találmányu szabadalmazva van és ő ezeknek kizárólagos készítője. Orvostanárok ajánlják használatra és a párisi kiállításon a Grand Prixvel tüntették ki. A cipők már 30 pengőtől kaphatók és kivánságra Nyáry cipész szívesen küld ismertetőt.

NYÁRY MŰCIPÉSZ
Egykoru cipész
Szondy-utca 25
Kér en-
Ismeretőt

A MÁV nyugdíjintézet székházának (a mai Drechsler-palotának) árkádjai.

ALAPITVA 1908
GAÁL J. ZONGORAGYÁROS
ÉS KERESKEDŐÁLLANDÓ NAGYRAKTÁR,
VETEL. ELADÁS. JAVÍTÁS,
HANGOLÁS, BÉRLETBUDAPEST
VI, LISZT FERENC-TÉR 7
TELEFON: LIPÓT 901-29
(M. KIR. ZENEAKADÉMIAVAL SZEMREN)

tázia, a szükség s a fényűzés, az mind görög, zörög, robog, dobog el egymás mellett, előtt és mögött.

Az Andrassy-uti kocsikorzó azt is megérte, hogy *feléle* bukott. Ez akkor történt, amikor *annektálta a Stefánia-utat*. Ott lett aztán *pompa, ragyogás, tarkaság és — gyorsaság*. Ezt a mai automobilos világ meg nem érti! Kérdezzük meg csak jómagunkat, nem könnyebb-e száz autón keresztül furakodni, mint valamikor Király-díj napján a Stefánia-utat keresztezni.

Voltak rövidebb életű korzófajtái is az Andrassy-utnak. A köröndön tuli rész egy időben lovasokat hordott a hátán. Porondossá művelték e célből talaját. Nagy táblára — magasra, hogy csak az tudta elolvasni, aki már is lovon ült — ki volt írva, hogy *lovasok részére*. Ha jól emlékszem, ezek a táblák is eltűntek már, jóllehet túlélték a *bicikli-kort*. Mert ilyen is volt, még pedig éppen a század-

fordulóban. *Napnyugta után az egész előkelő Budapest ellepte kerékpárjaival az Andrassy-utat*. Ezt a divatot megölte a kerékpár-adó, meg az, hogy olyan ember is mert biciklire ülni, akit nem előkelősége pumpált a pneumatikájába.

Hol vannak már ezek az idők? A kocsikorzót legtovább babusgattuk. Ez volt egyik oka, amért villamost nem engedtünk az Andrassy-utra. Először egyáltalán nem, később csak hosszában nem. Két keresztezést fogunkat vicorgatva mégis megadtunk. Aztán megelégedtünk azzal, hogy a Stefániát kezdtük védeni az autóktól. A kor azonban végre is győzött: e diszes utjainkon először csak pipiskés villamos autócskák jártak, később aztán rászabadult valamennyi.

Egy műszaki dicsőségünk mégis van e korzóvédelemből: a kontinensen *mi építettük az első földalatti közuti vasutat*, az 1896-ban elkészült Ferencz-József földalatti vasut alak-

Lovaskorzó a Városligetben.

Klics Károly egykoru karrikaturája

Alapítva 1905

Női tavaszi köpeny-
es ruhaujdonságok

legizlése-ebb kivitelben

Gerő-nél

Király-utca 22 saroküzlet

jában. Bizony, ennek is már harminckét éve; már egy nemzedéknél is több. Ez tehát apánk sikere. Ne felejtszünk meg azonban nagyapánkat és dédapánkat uttoréseiről.

Az első vasutvonal s az első indóház.

A Terézváros lévén a legforgalmasabb városrész, úgy illett, hogy az első vasut is innen induljon. Ugy is történt 1846 július 15-én, amikor a pest-váci vasutvonal megnyílt. Csinos gót-stilusu épület volt az indóház, amelyet Sprenger tervezett és Zitterbarth épített meg. Különlegessége volt a várótermek *eltolható fala*. Ez azonban nem mentette meg az elavulástól, amikor is 1877-ben a jelenlegi építették helyébe.

Ma bizony már ez is anachronizmus. Nemcsak azért, mert az épület maga sem felel meg azoknak a követelményeknek, amelyeket egy modern vasuti pályaudvarhoz fűzünk, hanem azért, mert maga a város kilométerekkel nőtt túl ama forgalmi határon, amelyet a táblabíróvilágban ez az indóház képviselt. Óriási lépést jelentene a Terézváros és általában Budapest fejlődése dolgában, ha a jelenlegi Nyugati-pályaudvart, amely legtöbb vonatát, sajnos, elvesztette, kitelepitnék vagy egyáltalában megszüntetnék. Nagyszerűen hasz-

A Valero J. A. Selyemgyára a királyutca sarkán.
J. A. Valero Selyemgyára a királyutca sarkán.A Valero-selyemgyár 1830 körül.
Vozquez gr. egykoru rajza.

nosítható terület szabadulna így fel s a Terézváros boldogan ölelkezhetné össze a fölé áthághatatlan gáttal elszakított Lipótvárossal.

Hogyan mulattak a régi Teréz-
városban?

A régi Pest *mulató*s város volt, már csak azért is, mert *vásáros* város volt. Vásárra jött be a vidéki nép. Vásáron mindenkinek volt *pénze*. A pénz került fordult s ami a legfőbb: *volt*. Mikor mulasson az ember, ha nem ilyen kiváló alkalomkor, amikor pénze van s az asszony nem néz a kártyába?

A régi Pest azonban *régi szolid* város volt. Vonatkozik ez különösen a Belvárosra. A Lipótváros pedig *új szolid* város volt. Ezek a helyeken az igazi *lump* nem érezte magát biztonságban. A vak is látta, hogy a Teréziába kell menni. A Teréziába, amelyet keveredett népessége miatt amugy is lenéztek a büszke belvárosiak. Ami nem szabad ott, az szabad itt.

Sőt itt még jobban is esik. Itt stílusosabb, sőt mi több: itt berendezkedtek rá. Mert a Terézvárosiak értettek az üzlethez. Latinul beszélő világ volt még akkor s bizony könnyen lehetséges, hogy amikor jó százharminc év előtt a *Fekete Redouté*-t megnyitották, tulajdonosa elmormogta, hogy *mundus vult decipi, ergo decipiatur*. A világ arra vágyik, hogy becsapják, hát csapjuk is be.

Ilyesmire vall az 1803-ban megjelent *Tudós Palotás* című népies irat, amely a híres pesti *mulató-szállók* közé sorolja, «a *Fekete avagy*

ALAPITVA 1847

GASSNER

DÁVID FIAI

SZÖNYEG

BUTORSZÖVET
KÁRPITOSKELLEKEK
ÁRUHÁZA

TERÉZ-KÖRUT 19

UJ HELYSÉG - RÉGI ÁRAK

Alapítva 1888

Lágyított (eső) vízben szinszappannal mosott
napon fehéritett ruhát
szállít a

"KIRALY" GŐZMOSODA

vegytisztító és ruhafestő • Budapest, Király-utca 15. Telefon: József 313-35
IV, MAGYAR-UTCA 3 TELEFON: J. 336-57 • V, BÁLVÁNY-UTCA 23. TELEFON: T. 243 85 • VII, DOHÁNY-UTCA 20. TEL.: J. 313-35

Az ország legnagyobb fehérneműtisztítója Díjmentes autó-szállítás. * Vidékre postaosztály
Vidékre kis tőkével rendelkező képviselők kerestetnek!

talán jobban nevezendő *Kormos Redout*-ot, ahol sokan táskájokat s lelkeket befeketítik.

A Fekete Redoute egyébként oly hosszú ideig élt és uralkodott, hogy azt kell hinnünk, törzsközönsége mégsem érezte magát bécsapottnak. (Ez egyébként a pszichológiája a mai utódmutatóhelyeknek is.) Valójában *tánclokál* volt a Fekete Redoute, amelyről részletes leírást hagyott ránk *Ellrich Ágost* porosz író, aki 1814-ben járt nálunk. Elmondja, mint járt oda táncünnepélyeket rendezni népség, katonaság, aranyifjuság.

Minden táncünnepély, ugymond, nagy-szabású csatában végződött, amelyben hentes-legények, diákok és jurátusok, mint örökletes ellenségek, egyforma dühvel és bátorsággal küzdöttek és olyan harcítottakat hajtottak végre, amelyek valóban megérdemelték volna, hogy a nap világa rájuk süssön. Én világéletemben egyszer látogattam meg néhány barátom társaságában a Fekete Redoute-t, amely mindenesetre a leglátványosabb dolgok közé tartozott. Most sem beszélnék róla, ha nem láttam volna. Ez alkalommal, akarva, nem akarva, részt kellett vennem a csatában, mert *hadviselő hatalmak nem vették volna tudomásul a legünnepiesebb semlegességi nyilatkozatot sem*. Végre kiértünk a szabadba, anélkül, hogy egy embert veszítettünk volna; szerencsés visszavonulásunknak annál inkább örültünk, mert már őrzáratok közeledtek.

A Teréz-körút, amikor még nem volt automobil

róla 1830 körül *Korn Frigyes*, amelyet nemcsak *Terpsichorének*, hanem a habszülte *Aphroditének* is szenteltek, s amely a Király-utca elején barátságosan nevet a közeledő felé, parodisztikusan jótékony leányegyletnek lehetne nevezni.

Mindezeket fölülmulta azonban a híres *«Kék Macska, a Blaue Katz»*, amely primitív világírú mulatóhelyé fejlődött. Egész speciális tingli-tanglija volt ez a mult század közepetájának. «Ami a dalcarnokban hangzott, írja a régi Pestnek egy hivatos krónikása, az nem volt nyávogás, az rőfögés volt, mégpedig olyan, hogy a dragonyos káplár is belepirulhatott».

Egyszerre csak a *Blaue Katz* lámpái is kialudtak. Hasonló töltésű kisebb mécsesek

gyultak ugyan ki egyre-másra, azonban megvolt figyelhető, hogy a németes *tingli-tangli és café-chantant világa leáldozott*. Megmaradt a nemzetközi *variété*-tipus, amely szintén a Terézvárosban talált otthonra és megszületett az első magyar *irodalmi kabaré* a Teréz-körúton. A Terézváros műzsája alaposan jobbra kanyarodott. A mai mulatóhelyek ugy viszonylanak a régiekhez, mint az *Andrássy-ut* a régi Király-utcahoz. Az *Andrássy-utról*, mint a magyar *színházi élet Broadway-járól* még külön is szólunk.

Természetesen, az éremnek van még egy másik fele is. Egy sötétebb fele. Az *élet mélységeit* egy nagy város fejlődése nem temeti be, sőt még mélyebbre tiporja. Erre a Terézváros is példa.

A pesti Broadway.

Jelentős fordulat volt az *Andrássy-ut* életében, amikor 1884-ben magához ölte az ország első zenei műintézetét: a *Magyar Kir. Operaházat*. Grotteszkül hatott az akkori porban, törmelékben, piszkokban ez a palota. Ki hitte volna, hogy az *Andrássy-ut* valamikor a színházak utcája lesz, hasonlóan a *newyorki Broadway*-hez, amely nemcsak széles utcát, hanem ragyogó üzletek gyöngyosorába foglalt *színházi világot* is jelent. Valóban, ha megrajzoljuk Budapest színházi térképét, észre kell vennünk, hogy az új alakulások szinte ösztönszerűleg az *Andrássy-ut* környékére törekzenek. Széchenyinek talán egyetlen bém nem vált tétele az, hogy a *Belvárosban*, a központban kell lennie a színháznak. Az a fel-fogás sem vált be, amely *kerületeket* akar színházzal ellátni. Egy nagy városban olyan-nak kell lennie a közuti közlekedésnek, hogy a színházbajárás ne legyen probléma. Mozik, apró varieték ám tarkítsák be a várost mindenütt, a komoly nagy színházak azonban épügy tömörülnek egymás mellé, mint — évszázadok óta — a különböző iparok. Bankok-

Alapított: 1904. évben

MAGYAR MINIMAX RT

BUDAPEST, RÓZSA-UTCA 85

Telefon: Teréz 237-31

TEKINTSE MEG
MINTATERMEINKET

LAPIDES M. ÉS NIA
MŰBUTOR ÉS ASZTALOS
MUNKÁK GYÁRA
VI. RÓZSA-U. 72.

ALAPITVA 1885 TELEFON: T. 288-47

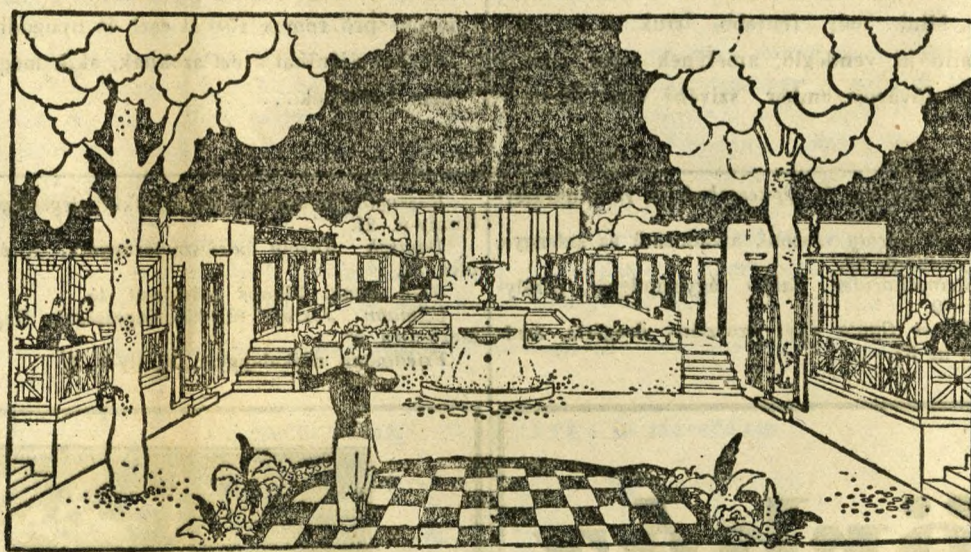
A következőkben megkapjuk a *Gigolette* pesti ősenek természetrajzát.

— Az *előtáncosnő* — írja — a táncsterem tulajdonosának szolgálatában áll. Ennek következtében nemcsak nagyon csinosnak, de nagyon szeretetreméltónak is kell lennie, hogy a különféle rangu vendégeket a lehető legjobban szórakoztassa. Kitűnő és fíradhatatlan táncosnőnek kell lennie, mert egy vendégnek sem adhat kosarat, ha táncba hívja. Neki kell fogadnia minden érkező vendéget szóvirágokkal, apró hizelgésekkel, de amellet mindig szem előtt kell tartania urának javát, hogy t. i. minél több korsó sört itasson a vendéggel. Ha az ujonnan érkezett vendég — jaj neki, ha tapasztalatlan! — helyet foglalt, az előtáncosnő melléje ül és elkezd említett betanult mondókáit. Erre letesszék a vendég mellé egy korsó sört és egy *parafadugót*, mint ellenőrző jegyet. Amennyiben a vendég szívesen fogadja a leány hizelkedését és a leány szép szemébe néz, ahelyett, hogy az asztalra nézne, máris tele van dugóval az asztal, amit a vigyázatlan vendégnek meg kell fizetnie, még ha oly kevés sört ivott is, mint *Szent János* a pusztaban.

Ellrich ezek után megvédi az előtáncosnő jó hírét.

— Egyébként nagyon tévedne az, aki azt hinné, hogy ezek az előtáncosnők ép annyira hajlandók az étvágyat is eloltani, mint amennyire hajlandók fölkelteni. Az angol operahőssel vannak egy véleményen, hogy t. i. készek «te grant every liberly but ene», azaz minden szabadságot megadnak, egynek kivételével. Csak így tudják becsüket megővni.

Kétségtelen, hogy a *Fekete Redoute*, amely — mondanunk sem kell, a Király-utcában volt — iskolát alapított. Közvetlen utóda az *Uj-Szálló* lett. «Ezt a pogány templomot, írja

ALAPITVA 1908 * JARDIN DE PARIS

ERZSÉBET KIRALYNÉ-UT 1. TELEFON: J. 386-31

Ujjáépítve, a főváros legkedveltebb nyári szórakozóhelye, Estéknént remek táncvariété. A közönség szép időben a pompeii pálmakerében, kedvezőtlen idő esetén pedig tűzfelő teremben találhatja meg a legkellemesebb szórakozást. Este nyolc órától külön kerthelyiségben elsőrangú magyar és francia konyha polgári áron

JAZZ-BAND ÉS CIGÁNYZENE!

nak, textileseknek, könyvkereskedőknek és susztereknek megvan a maguk utcájuk. Leszámítva azt az akadályt, amelyet a már megépített nagy színházak okoznak, nálunk is egy vonalban fognak kerülni színházaink — az *Andrássy-ut* és mellékutcainak vonalába.

Világképviseletek.

Ez is olyan karakterváltozása az *Andrássy-ut*nak, amelyre annak idején nem gondoltak a tervezők. Az új sugárt, amint látjuk, egy kereskedelmi város közepén épült ki és mi sem természetesebb, minthogy — bár elegánsabb alakban, mint környezete — folytatta a régi kereskedő mesterségét. Ki egészen a körút vonaláig forgalmas üzletek szegélyezték jobbról is, balról is. — A legujabb időkben azonban azt látjuk, hogy Budapest kereskedelmi fejlődése új irányt jelölt meg az *Andrássy-ut*nak. A modern *Andrássy-ut* hivatása ugylátszik, nem az, hogy a régi detailkereskedés gyűjtő vonala legyen, hanem az, hogy a nagy világcégek képviseleteit sorakoztassa fel. Így az *Andrássy-uton* látjuk sorban a bankok, biztosító társaságok, utazási irodák, közlekedési vállalatok, autó-cégek, egészségügyi vállalatok, villamosági és fűtőberendezési gyárak stb. képviseleteit. — Egy új csoportosulás részlete ez. — A *Belvárosban* a detailkereskedés nyitja meg ajtajait az előkelő közönség számára, a *József- és Erzsébetvárosban* a nagytömegek számára; a *Belváros és Lipótváros* találkozásán van a banknegyed, a *Lipótvárosban* a nagykereskedelem, s az *Andrássy-uton* vannak: a világképviseletek.

Alapítva 1889

Weingruber Edison-kávéház

VI, Teréz-körút 19

Székesfővárosi Pavillon

nyári helyisége Városliget

Naponta
katona-
zene**A Terézváros jövője.**

Nézd meg az anyját, vedd el a lányát. Így vette el az alkonyuló XIX. század Teréziától Erzsébetet. Azt is mondhatnók, hogy maga a Terézváros volt az, amely büszkén dobta el magát a Józsefváros felé eső szürkébb felét. Így keletkezett az *Erzsébetváros*, amellyel ez alkalommal nem is foglalkoztunk, csak éppen ott, ahol a mult összenőtsége következtében elkerülhetetlen volt. Egyébként ezt a gyermeket sem kellett féltetni: *anyja lánya volt.*

Mit mondhatunk egy ennyire izmos városrész jövőjéről. Szinte tolokodnak elének a témák, amelyekről e vázlatos sorokban alig volt szó: gyáripar, kereskedelem, munkáskérdések, fürdő-ügy, muzeum-ügy, műtárlatok ügye; nagy városépítési problémák: Andrassy ut meghosszabbítása, a Városliget mögötti városrész szabályozása, modern családiháztelepek létesítése... *Ez a jövő a történelem számára készül.*

ALAPITVA 1888

**KOVÁCS
KÁVÉHÁZ**

OKTOGON-TÉR

AZ
ELŐKELŐ VILÁG
TALÁLKOZÓHELYE

EMELETI HELYSÉGEK

A kereskedelem a Terézvárosban

A Terézváros a főváros kereskedelmének igen fontos területe. Az Andrassy-ut, Teréz-körút, Király-utca és Vilmos császár-ut által bezárt négyszög egy egész külön, nagy történelmi multtal bíró, igen jelentős forgalmu üzleti világ. A fővárosi kereskedelem legrégibb cégei találhatóak a Terézvárosban s nincs olyan szakma, az egykori speccerájostól a modern divatkereskedőig, amely képviselve ne volna itt. Nehéz volna végig felsorolni az összes terézvárosi kereskedőket, de az elitjét mégis itt adjuk rövid összefoglalásban:

Bruck I. Henrik fémbutor- és gyermekkocsi-gyára, Andrassy-ut 38.
Oswald Róbert vászon-, asztalneműek, kelen-gyek, Nagymező-utca 23.

Fenyő Lipót és Fia lakásberendezési vállalat, Andrassy-ut 5.

Frankl Jakob papirnagykereskedés, Király-utca 12.

Rosenberg Adolf vászon- és szőnyegárak, Király-utca 32.

Klein és Kranz, gróf Zichy Jenő-ut. 10.

Trostler uridivatház, Vilmos császár-ut 26.

Imrey Mihály vas-, szerszám- és háztartási cikkek, Király-ut. 49.

Horti Erzsébet harisnyaáruház, Király-ut. 69.

Adler D. Adolf harisnya és fehérnemű, Vilmos császár-ut 19.

Domonkos Lajos cipőüzlete, Teréz-körút 27.

Tóth Sándor és Fia művirág és díszítő különlegességek, Király-ut. 54.

Berkel mérleg- és sonkavágógép rt., Teréz-körút 3.

Pudler Lajos fehérnemű és harisnya, Vilmos császár-ut 33.

Kissling-csillárok, Podmaniczky-utca 31.

Pollák Lipót kesztyűmester, Vilmos császár-ut 19.

Fürst cukrász, Vilmos császár-ut 27. és Nagymező-utca 10.

Polacsek Henrik műsztergályos, Hajós-ut. 29.

Benkő Bank rt. osztálysorsjegytörzsrészt, Andrassy-ut 56.

Toch husfűstölde, Király-ut. 2.

Brand ernaőgyáros, Király-ut. 16.

Paál Gergely műbutor- és asztalosárugyár, Székely Bertalan-ut. 18.

Andor és Futtaky elektrotechnikai és műszaki vállalat, Király-ut. 18.

Hatschek és Farkas optikus és fotószaküzlet, Andrassy-ut 31.

Singer és Wolfner irodalmi intézet rt., Andrassy-ut 16.

Favorite női divatház, Király-ut. 3.

Ranschburg Márk kalap- és sapkakülönlegességek, Deák-tér, Anker-palota.

Dénes és Friedmann rt. automobil és motoripari cikkek, Dessoewffy-ut. 29.

Wiesel Adolf jégszekrények és hűtőberendezések, fűtőberendezések, Vilmos császár-ut 47.

ALAPITVA 1896

**JAPÁN
KÁVÉHÁZ**

VI, ANDRÁSSY-UT 45. SZ.

megvettem és azt

**személyesen fogom
tovább vezetni**

Szives támogatást kér

Kraszner Menyhért

a margitszigeti szállodák volt igazgatója

Kovács Ferenc szücsmester, Király-ut. 11.
Haas sportház, sportcikkek, fegyver és lőszer, Andrassy-ut 13.

Szent Theresia gyógyszertár, a Teréz-templommal szemben.

König Adolf ágytollkereskedő, Király-ut. 10.

Kertész Mór óras, ékszerész, Király-ut. 85.

Eismann Gyula, Soproni Pamutipar rt. le-rakata, Laudon-utca 4.

Foto fényképezési szaküzlet, Andrassy-ut 47.

Löwy Arthur kézmunkaüzlet, Király-ut. 15.

Klein Antal divatáruház, Király-ut. 53.

Geduldiger H. klisé-nyomda, Vilmos császár-ut 17.

Fischer György László vacuum- és ciánvállalata, Reiter Ferenc-utca 19.

Kertész Pál nőidivat- és fehérneműkülönlegességek, Teréz-körút 12.

Krausz Andor fehérnemű üzeme, Király-ut. 3.

Brasch cipőáruház, Király-ut. 55.

Gereben Béla irodagéptelepe, Andrassy-ut 1.

(Folytatjuk a 44. oldalon)

**A hetvenéves
Kéményseprő vendéglő
az Aréna-uton**

Kéményseprő vendéglő! Kinek a szívében nem szinesednek ki régi emlékek, elmúlt élmények e patinás nevű, szívnkhöz nőtt régi vendéglő nevének hallatára. A Kéményseprő-vendéglő együtt nőtt ezzel a szépülő, épülő világvárossal s ha egykoron Budapest történetét megírják, nem lehet kifelejteni lapjairól a Kéményseprő nevet és jelentőségét sem. Az Aréna-uton, szemben az Állatkerttel, ez a nagyszerű vendéglő immár hetven esztendeje, valóságos missziót teljesít. A szabad, friss levegőn, itt lehet a legolcsóbbban és a legjobban étkezni és itt kapható a legjobb sör! Kell ennél többet mondani?

Ezek a tények, amelyeket minden verbeli pesti tud, szereztek meg a Kéményseprő-vendéglőnek azt a népszerűségét, amely az évek során nemcsak, hogy nem halványodott egy pillanatig sem, hanem még csak folyton mélyült és erősödött, a tetőfokára pedig most, hetvenesztendős fennállása után érkezett el. Mert mindenki megtalálja itt azt, amit óhajt, mert a vendéglő üzleti elve az, hogy minden vendéget egyénileg, saját gusztusának parancsa szerint elégitenek és szolgálnak ki.

Mint már fentebb írtuk: a nemes patinájú vendéglő, amelynek neve minden fővárosi ember szívébe van zárva,

RAG mérleg- és gépkereskedelmi rt., Andrassy-ut 86.

Seidl Károly vászon-, asztalnemű és kelengye, Nagymező-ut. 29.

Steinschneider Jakob ágyműgyár, Király-utca 79.

Eisner Gyula «Két oroszlan» drogéria, Andrassy-ut 37.

tulajdonképpen most érkezett el zenitjére. Az Első Magyar Részvényserfőződe és a Dréher-sörgyárak égíse alatt a hetven esztendeje fennálló vendéglő mostani bérője, *Rákóczi József*; a vendéglőt *Gráf János* vezeti. *Gráf János* neve a legjobb csengésűek közé tartozik a vendéglős szakmában. Európai látóköru, elismert szaktekintélye a vendéglősök társadalmának, aki évtizedeken keresztül a legelső vendéglők vezetője és tulajdonosa volt és kinek neve garancia ara, hogy a Kéményseprő-vendéglő a régi, nemes tradíciókhoz hiven, de azért a modern kor tapasztalataiban gazdagodva, a legkényesebb igényűek magas izlését is tökéletesen kielégíteni tudja. Konyhája versenyen felül gondos és nagyszerű; itala, mint már fentebb írtuk, a legjobb. És ha még elmondjuk, hogy a Kéményseprőt a mai idők igényeinek megfelelően átalakították, a gyönyörű kertben, az árnyas lugasokban élvezet esténként megjelenni. Elsőrendű, kombinált zenekar játszik. Mindezek nyilvánvalóvá teszik, hogy a legkellemebb étkezés és a legvidámabb sörözés a Kéményseprő-vendéglőben képzelhető el. E sorok szerény írója napról napra a Kéményseprő remek főztjét eszi és nyugodt lélekkel ajánlhatja ezt azoknak, akik még nem ismernék...

Rusznayk nőikabát- és ruhakülönlegességek, Király-ut. 21.

Deutsch Károly bődíszműárugyára, Király-utca 32.

Róth Bank, Vilmos császár-ut 45.

Ullmann József fűzőkülönlegességek, Nagymező-utca 28.

Friedmann nőikalapgyár, Király-ut. 8.

**A régi
Bécsi sörház**

Budapest, VI. Király-utca 40. sz.

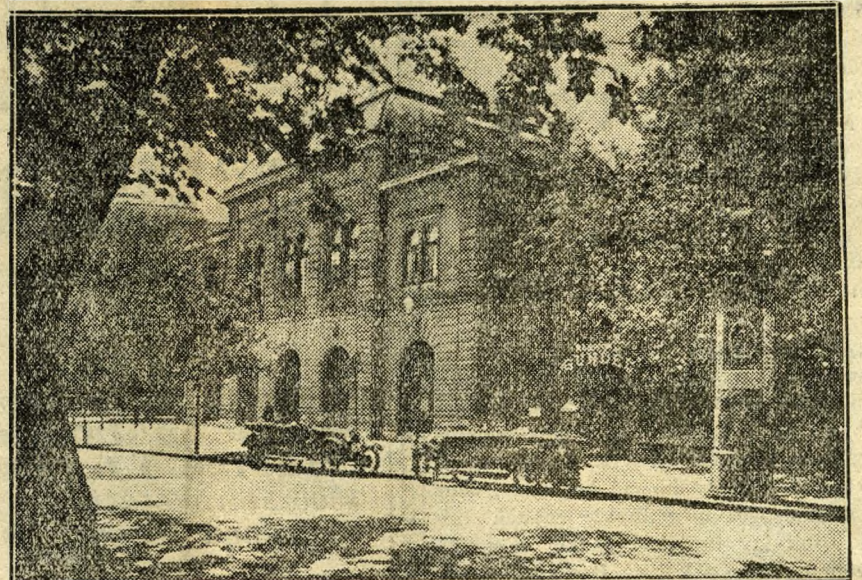
**a Terézváros egyik legérdekesebb
nevezetessége**

a mai kornak megfelelő elsőrangú vezetés alatt

Figyelmes kiszolgálás!

Dreher-sörök!
Elsőrangú konyha!
Kitűnő italok!**Förster József**

szakács és vendéglős

GÜNDEL a régi „WAMPETICS”
nyári vendéglője az állatkert mellett, a főváros legkedveltebb kerthelyisége. 5065

Mátrai és Társa divatháza, Király-utca 67.
Weisz Hugó fotóművész, Nagymező-utca 20.
Kohn Bernát zsebkendő és vászonáru, Király-utca 13.
Sparber Testvérek, kötött-szövöttáru nagykereskedés, Paulay Ede-u. 2.
Gerő füzőterme a Király-Színháznál.
Bérczi D. Sándor velim, szmirna, gobelin, függöny, csipkék, Desseffy-u. 5.
Grossmann Mór vászon, fehérnemű, kelengye, Király-u. 28.
Neumayer Lipót utóda linoleum, viaszosvásznak, gummiáruk, Anker-köz 2.
Herz Testvérek viaszos- és bőrvászon, linoleum-különlegességek, Király-u. 13.
Gerő Márton nődivatáruháza, Király-u. 22.
Gaal I. zongoragyáros és kereskedő, Liszt Ferenc tér 7.
Gassner Dávid Fiai szőnyeg, butorszövet, Teréz-körút 19.
Király gőzmosoda, vegytisztító és ruhafestő, Király-u. 15.
Lapides M. és Fia műbutor és asztalosmunkák gyára, Rózsa-utca 72.
Magyar Minimax it., Rózsa-utca 85.

Terézvárosi nevezetességek

Felsoroltuk fentebb a Terézváros ismert, előkelő cégeit, de okvetlenül rá kell még mutatnunk egy pár speciális üzletre, amely valamilyen szempontból kiemelkedik a többiek sorából. Az egyik híres, mert nagy multja van, a másik éppen ellenkezőleg arról nevezetes, hogy nemrég alakult és mégis nagy tekintélyre tett már szert. Az egyiknek a közönsége speciális, a másiknak a gyártmánya, vagy árucikke közismert nevezetesség. Egy-két sorban felsoroljuk itt ezeket a specialitásokat, egymásután, ahogy éppen eszünkbe jutnak:

Friedmann női kalapgyára (Budapest, Király-utca 8) ebben az évben ünnepli fennállásának 25 éves fordulóját. Aki tudja, hogy mit jelent negyedszázadon keresztül megőrizni és gyarapítani a női vásárlókat, annak ez a legjobb ajánlás. A szép kalap kiemeli az arc összes előnyeit, ilyen pedig a legbiztosabban Friedmann üzletében lehet kapni.

Nyáry műtépész (Szondy-utca 25) új találmányu asztesz cipője, amelyet a párisi kiállításon a Grand Prix-vel tüntettek ki, a legjobb orvosszere a beteg és érzékeny lábnak. Megszünteti a láb izzadását és kiparólgását. A cipő már 30 pengős árnál kapható.

Toch husfűstöldéjét, amely 46 éve látja már el a főváros inyenccfalatokat kedvelő közönségét, mindenki ismeri, aki szereti a jó falatokat. Az üzletet, hogy egyre szaporodó közönségét kielégíthesse, most meg is fogják nagyobbítani. Címe: VI., Király-utca 2. szám.

Kertész Mór óras, ékszerész, drágakő- és régiségkereskedő üzlete (Budapest, Király-utca 85) harminc éve áll fenn a fővárosban és teljes mértékben kiérdemelte a közönség bizalmát. Vásárol zalogjegyet és mindenféle ékszert is. Telefonja: J. 424-55.

Singer és Wolfner Irodalmi Intézet Rt. (Budapest, Andrássy-ut 16.) Az 1885-ben alakult irodalmi intézet, amelynek vezérigazgatója **Wolfner József**, számos népszerű könyv- és lapkiadványáról közismert és közkedvelt a könyvpiacra. Az ország egyik legnagyobb kiadócége.

Wiesel Adolf (Budapest, Vilmos császár-ut 47) cég az elmúlt évben érte meg negyedszázados fennállását. A régi jó hírű cég jégszekrényei, villanyerőre berendezett hűtő-berendezései és fürdő-felszerelése nagy népszerűségnek örvendenek.

Kovács Ferenc (Budapest, Király-utca 11). A céget 1904-ben alapították, vagyis most lesz negyedszázada annak, hogy a piacon fennáll. A közönség körében közkedvelt szörmedivatterem javításokat és átalakításokat is jutányosan elvégzik.

Paál Gergely (Budapest, Székely Bertalan-utca 18). A cég 1873-ban alakult, vagyis ötvenöt éve áll fenn. A cég tulajdonosa **Paál Lajos** asztalosmester. A kiváló műbutorasztalos teremből a leggyönyörűbb butorok kerülnek ki, amelyekkel a cég több aranyérmét és iparművészeti érmet nyert el.

«Favorite» nődivatház (Király-utca 3). A harminc éve fennálló cég szerződéses szállítója a köztisztviselőknek. Gazdag választékban tart állandóan raktáron női felöltőket, bluzákat és pongyolákat.

König Adolf (Király-utca 10). A legmegbízhatóbb régi cégek egyike. Ötvenegy évvel ezelőtt alakult és azóta a piacon közkedvelt. A legolcsóbb bevásárlási forrás ágytollakban, kész ágyneműkben és diványpárna-tollakban.

Krausz Andor fehérnemű üzeme (Király-utca 3) az egész országban ismert kitiűnő munkájáról. Csak nagyban dolgozik, a legrégibb és legelőkelőbb üzletek szállítójaként. Krausz Andor fehérneműjét rögtön meg lehet ismerni elsőrendű szabásáról és prima kidolgozásáról.

Löwy Arthur kézimunkaüzlete (Király-utca 15) a lakására gondolt fordító háziasszony előtt nem szorul bemutatásra. A szép lakás legfőbb kelléke a jóminőségű és izléses függöny. Egyetlen szép és a maga helyén jól elhelyezett függöny meleg színt, kedves képet ad a lakásnak. Löwy Arthur üzlete a legjobb forrása a kitiűnő és mégis olcsó függönyöknek.

Kertész Pál uridivatüzlete (Teréz-körút 12) harminchárom éve áll első helyen az előkelő közönség bizalmában és megbecsülésében. Annak köszönheti ezt a sikerét, hogy mindig a legnagyobb választékot nyújtja a legfinomabb uridivat és fehérnemű különlegességeiben. Az igazi gavallér mindent, ami szükséges, legjobban megkap Kertész Pálnál.

Bérczi D. Sándor Desseffy-utca 5 és Calvin-tér 7 alatti kézimunkaüzletei valóságos fogalmat jelentenek az ország kereskedelmében. A népszerű cég immár negyvenöt esztendője áll fenn az elmúlt félszázad alatt sok százezernyi üzletfele elismerését érdemelte ki.

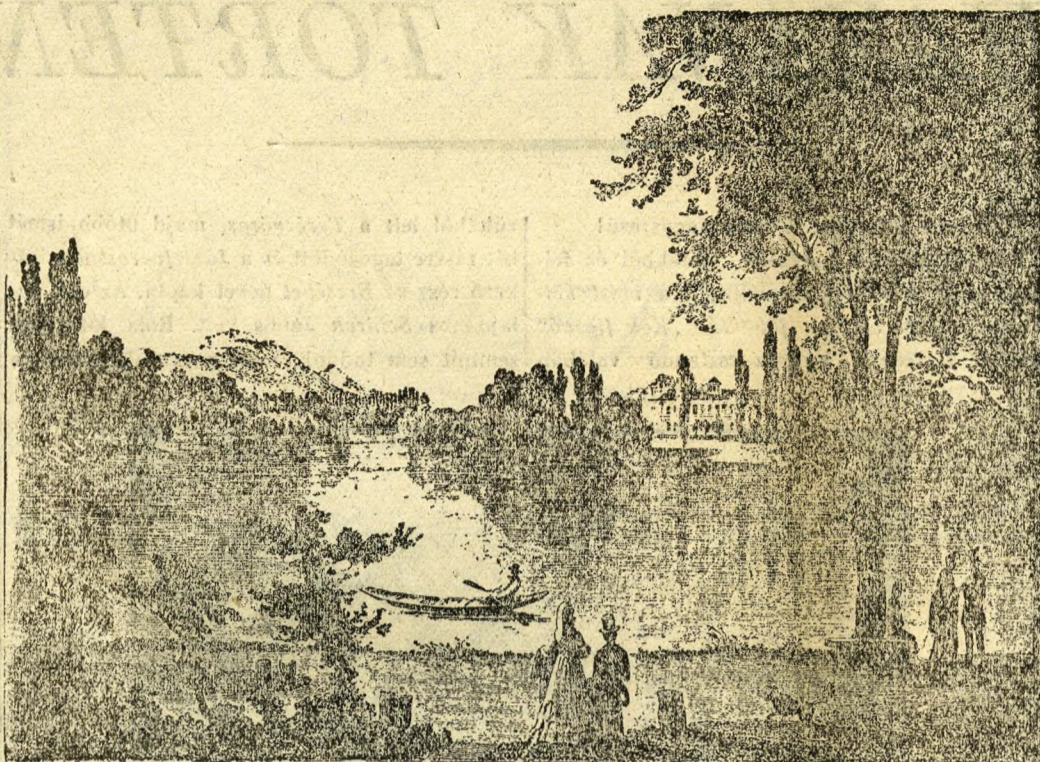
Gereben Béla Andrássy-ut 1. szám alatti országoshírű telepe, amely az idén érte meg fennállásának huszonnyolcszázados évfordulóját, irodagépekben a legelső. A legmodernebb írógépek, villamoshajítású Mercedes-könyvelő- és számológépek nagy választékban kaphatók.

Gerő Márton Király-utca 22. szám alatti ismert, népszerű női divatáruháza tart a legbiztosabban lépést a női divattal. Az elegáns pesti nők itt vásárolnak és ezt ostromolják meg szezon kezdetén a vidék urihölgyei is. A cég 1905-ben alakult és azóta egyre nagyobb a vásárló közönsége.

Mátray és Társa Király-utca 67. sz. alatti di-

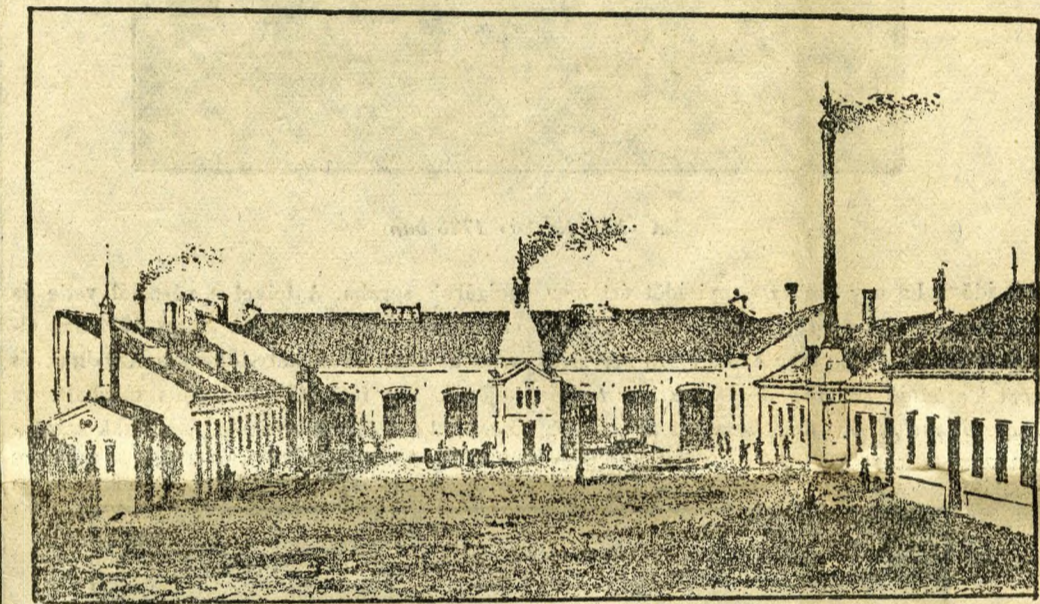
vatháza tavasszal és nyáron, ősszel vagy télen egyaránt kedvelt bevásárlóhelye az elegáns pesti nőknek. Női felöltők, bluzok, pongyolák és szörmekülönlegességek a legnagyobb választékban kaphatók és emellett a legolcsóbbak.

Weisz Hugó, fotóművész, a legkitiűnőbb gyermekspecialista fényképész. A régi híres May és Társa cs. és kir. udvari fényképészek utóda és

A Városliget 1860 körül.

Rohbeck egykorú metszete.

A Schlick-gyár 1860-ban a Gyar-utca és Országút (Vilmos császár-ut) sarkán.

Egykorú kőrajz.

Forgalom a Király-utcában 1869-ben.

Klincs Károly egykorú karr ikatúrája.

egy az idén ünnepli meg fennállásának félszázados jubileumát. Nemcsak a legkitiűnőbb gyermekfényképész tehát, hanem a legregibb is.

Gerő füzőterme, amely a Király-Színház mellett van, minden divatos nőnek régi ismerőse. Elég, ha emlékeztet idezzük jelmondatát: füző és mégsem füző. Igaz-e, hogy mindenki ismeri Gerőt? A cég nagy képesárjegyzékét érdeklődéssel forgathatják hölgyeink.

Kohn Bernát (Király-utca 13) zsebkendő és vászonáru nagykereskedése a legrégibb budapesti cégek közé tartozik. Bár nagykereskedés, a közönség is jól ismeri a céget, amely különösen menasszonyi kelengyékhez szükséges vászon- és damasztárúiról híres.

Grossmann Mór «Arany golyó» divatháza Király-utca 28. szám alatt nem sokára gyémánt-jubileumát üli. Már nagyanyáink is ott vásároltak, ebben a szolid és méltán népszerű üzletben, amelynek külön nevezetessége, hogy az első üzlet volt Pesten, amely épített portállal dícselkedett. A cég 1864-ben alakult és még a Király-utcában is külön nevezetesség.

Foto fényképészeti szaküzlet (Andrássy-ut 47). A főváros legnagyobb fényképészeti szaküzletének terézvárosi fiókja ez az elegáns berendezett üzlet, amely nemcsak fényképészeti szakcikkben elsőrendű beszerzési forrás, hanem gramofonokban és lemezekben is. Nemrég nyílt meg ez a fiók, de már éppen olyan népszerű, mint a Rákóczi-úti anyauzlet.

Ullmann József füzőterme (Nagymező-utca 28). A legelőkelőbb hölgytársaság találkozóhelye. Közel negyven esztendője létezik a cég, számos kitüntetésben részesült és — ami kereskedőnek a legnagyobb kitüntetés — hosszú fennállása alatt egyetlen vevője sem maradt el.

Brand ernyőgyáros (Király-utca 16) harminc éve szolgálja egy helyen a közönséget. Brand ernyői szépek és praktikusak és mindig lépést tartanak a legújabb párisi divattal. Elegáns nő más ernyővel el sem képzelhető.

Brasch cipőháza (Király-utca 55). Pompás kirakataival egyik legszebb üzlete a Király-utcának. Minden bel- és külföldi különlegesség kapható Brasch üzletében, amelynek az Erzsébet-körút 2. sz. alatt is van fiókja és külön nevezetesség a Brasch-féle gyermekcipő.

Trostler Vilmos (Vilmos császár-ut 26) uridivatüzlete a háboru előtt két esztendővel nyílt meg és igen hamar meghódította magának az elegáns, finom uri publikumot. Szép és mindig divatos fehérnemű- és nyakkendő-különlegességeit szívesen vásárolják a jól öltözködő férfiak és izléses kirakatainak mindig sok nézője akad.

Lapidesz M. és Fia, műbutor és asztalosmunkák gyára, a Rózsa-utca 72. számú házában rendezte be mintatermeit. A legszebb butorkiállításal vetekszik ez a mintaterem, de tele is van mindig előkelő vásárló közönséggel. A gyár 1885 óta, tehát több mint négy évtizede létezik és már akkoriban is a legmodernebb butorgyárunk volt. A luxusközönségnek dolgozó gyárak között kétségtelenül a legelső helyen áll, de igen nagy polgári vásárló közönsége is van.

A **Király Gőzmosoda** Király-utca 15. szám alatti üzlete, a főüzlete az ország legnagyobb fehérneműtisztítójának, amelynek ezenkívül három fióküzlete is működik Budapesten. A Király Gőzmosoda lágyított (eső) vízben mos, színezéppannel, a ruhát a napon fehéríti, tehát egy cseppet sem rongálja. Aki fehérneműjét értékeli, az tudja, mit jelent a ruha kimélése.

Terézvárosi vendéglők és kávéházak

A Terézváros jómódu polgárságának megvannak a maga régi, megszokott kávéháza és vendéglője. Sehol nincs annyi «törzs»-vendég, mint éppen a Terézvárosban. Össze vannak növe az vendéglősök és kávéosok a közönségükkel. Tartsunk szemlét fölöttük egy-két rövid sorban:

— **A Jardin de Paris** remek, pompás pálmakertje hivogatóan int a közeledő meleg nyár alkalmából a közönségnek. A fővárosnak ez a legkedveltebb nyári szórakozóhelye elsőrangú és mégis olcsó áron kitiűnő magyar és francia konyhát tart és remek táncvariétével szórakoztatja közönségét. Jazz-ban és cigányzeneje a mulatók kedvence.

— **Kovács-kávéház**. Az előkelő világ legkedveltebb találkozóhelye az Oktogon-téren a Kovács-kávéház. A főváros egyik legfényűzőbb izlésel berendezett kávéháza. Emellett helyiségeit különösen kedveli a főváros közönsége.

— **Weingruber**. Weingruber két helyisége: az Edison-kávéház és a Székesvárosi Pavillon a Városligetben. Akár az Edison-kávéházban, akár a Pavillonban időzünk, mindig érezzük, tudjuk, hogy Weingrubernél a legkellemesebb üldögelni.

— **Kék flaskó borház**. A fennállásának kétszázadik évfordulóját ünneplő Kék flaskó borház története érdekességben vetekszik a legigazmasabb régennyel. A nemesen értelmezett konzervativizmus, a mult tisztelete szerencsésen egyesül a modern, körültekintő üzletvezetés követelményeivel a Kék flaskó borháznál.

— **Gundel**. Gundel Károly városligeti vendéglőjének neve nem hiába Európaszerte a legnemesebb eszengésű. Aki egyszer életében vacsorázott Gundel Károly vendéglőjének árnyas kert-helyiségében, az olyan élménnyel lesz gazdagabb, amelyet egész életében nem tud elfelejteni.

— **Japán-kávéház**. A művészek törzskávéháza évtizedek óta. Ez a kávéház külön, eredeti szín a főváros életében. A kávéházat lelkesen és hozzáértéssel vezeti tulajdonosa: **Kraszner Menyhért**, aki egyszerű szakértelmét hosszú időig a margitszigeti szállodák vezetésénél csillagította.

— **Abbazia-kávéház**. **Steuer** Marcell kávéháza a budapesti szellemi élet egyik legfontosabb középpontja, tudósok, írók, művészek és ügyvédek legkedveltebb találkozóhelye. Steuer szeretettel ápolja a nagyhirű kávéház hagyományait és ezért az Abbazia a legnívósabb magyar társaságok igazi otthona.

— **Kéményseprő-vendéglő**. Az Aréna-uton, szemben az Állatkerttel ez a nagyszerű vendéglő hetven esztendő óta a magyar publikum kedvenc ebédlő- és vacsorázóhelye. A friss levegőn itt lehet a legjobban étkezni és itt kapható a legizesebb sör.

— **A régi Bécsi sörház**. A jó hírű patinája miatt e nagyszerű helyiségben. **Förster** József tulajdonos minden vendéggel külön foglalkozik és minden kívánságot kielégít. A Terézváros egyik legérdekesebb nevezetessége.